Поштарина плаћена у готову

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Година XXIV Нови Сад, октобар 1975. Број 10

САДРЖАЈ

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Година XXIV Нови Сад, октобар 1975. Број 10

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

ЗАКЉУЧЦИ

ЗБОРА АДВОКАТА ОПШТИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ АДВОКАТА У НОВОМ САДУ, ОДРЖАНОГ 4. СЕПТЕМБРА 1975. ГОДИНЕ У ПРОСТОРИЈАМА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ У НОВОМ САДУ

I. Констатује се да су радни људи који обављају адвокатску делатност доведени у веома тежак друштвено-економски положај претераним (доведеним до апсурда) захватањем личног дохотка, који адвокати остварују обављајући висококвалификован рад, у продуженом, двократном времену.

Бруто лични доходак адвоката оптерећен је по збирној стопи пореза и доприноса СИЗ-овима, и то на основицу до 100.000.— дин. око 66,73%, а на основицу преко 100.000.— дин. око 106,73%.

II. Разлоге за овакво тешко стање адвокатуре видимо у следећем: још увек се гледа на адвокатуру као на приватну професију. Овакво гледање је погрешно, јер адвокатура добија место у I глави II дела Устава, у којој се говори о друштвено-економском уређењу, односно о основама нашег друштвено-економског уређења. Носилац власти, као израз неопходне потребе друштва за обављањем делатности, које се реализују у супраструктури (одмах у Одељку 1. који говори о положају човека у удруженом раду и о друштвеној својини), у чл. 30 прокламује да радни људи, који личним радом самостално у виду занимања обављају уметничку или другу културну, адвокатску или другу професионалну делатност, имају у начелу исти друштвено-економски положај и у основи иста права и обавезе као и радни људи у организацијама удруженог рада.

Из оваквог њеног уставног положаја произилази да адвокатуру не карактерише приватно власништво на средствима рада, већ самостални лични интелектуални рад.

По уставној систематици, тек после одељака: о удруживању рада и средстава друштвене репродукције, о самоуправним интересним заједницама и др. Устав у Одељку 6. говори о самосталном личном раду на средствима у својини грађана.

Овакво место адвокатуре у Уставу обезбеђује јој положај специфичне друштвене службе, а радним људима који обављају адвокатску делатност, консеквентан друштвено-економски третман, у основи исти као и радних људи који обављају делатност у удруженом раду.

III. Доследно оваквом гледању на адвокатуру као на приватну професију (мада је Устав другачије поставља), нормативно је и регулисан друштвено-економски положај адвокатуре.

1. Покрајински закон о порезима грађана овлашћује општине да могу и прогресивно опорезивати лични доходак остварен у адвокатској делатности.

Лични доходак остварен у удруженом раду се опорезује по пропорционалним стопама.

2. Одлуком о порезима грађана („Сл. лист Општине Нови Сад", бр. 12/72, која се и сада примењује, мада је донета пре усвајања Устава) лични доходак остварен у адвокатској делатности опорезован је до 45.000.— дин. са 15%, до 100.000.— дин. са 60%, а преко 100.000.— дин. са 70%.

Лични доходак остварен у удруженом раду опорезован је са 0,53% плус 3,05% покрајинског пореза на лични доходак, укупно је опорезован са 3,58%.

3. Скупштина Општине Нови Сад није извршила измену Одлуке о порезима грађана у складу са Међуопштинским договором о усклађивању пореске политике и инструмената опорезивања грађана..., који је закључен крајем 1974. године.

Према одредбама овог договора СО Нови Сад је била обавезна да измени Одлуку о порезима грађана, макар и тако што би стопа од 45% била највиша стопа за опорезивање личног дохотка адвоката.

4. Скупштина Општине Нови Сад не усаглашава Одлуку о порезима грађана ни са Уставом, а нити је прилагођава Међуопштинском договору, већ у супротности са Уставом потписује Договор о стопама доприноса и осталим инструментима за образовање средстава за финансирање делатности самоуправних интересних заједница и образовање средстава буџета Општине Нови Сад.

По одредбама овог договора, порез наплаћен од адвокатске делатности дели се између Општине Нови Сад и општинских СИЗ-ова, тако, што: Општини припада 10%, СИЗ-у за заштиту деце 10%, СИЗ-у за културу 10%, СИЗ-у за физичку културу 10%, СИЗ-у за предшколско и основно образовање 40%, СИЗ-у за социјалну заштиту 10% и СИЗ-у за запошљавање 10%. Укупна збирна стопа пореза и доприноса за општинске СИЗ-ове за радне људе у удруженом раду износи 14,60%.

Као чланови СИЗ-ова адвокати морају бити потпуно изједначени у погледу плаћања ових доприноса са радним људима, који делатност обављају у удруженом раду.

У супротности је са Уставом да адвокати посредовањем Скупштине Општине и кроз неадекватни општински порез подмирују своје обавезе према интересним заједницама.

На овај начин се негира самоуправно право радних људи који обављају адвокатску делатност да непосредно учествују у одлучивању о доприносима СИЗ-овима, прате њихово коришћење, улагања и др.

5. Адвокати су обавезни да плаћају допринос за стамбену изградњу по стопи од 6%.

6. Радни људи који обављају адвокатску делатност обавезни су да плаћају СИЗ-у за здравствену заштиту допринос од 13%.

7. Исто тако плаћају допринос од 12,40% СИЗ-у за пензионо и инвалидско осигурање.

8. За покрајинске СИЗ-ове плаћамо и то: СИЗ-у за предшколско и основно образовање 0,20%, СИЗ-у за усмерено образовање 0,03%, СИЗ-у за усмерено образовање у друштвеним делатностима 4,03%, СИЗ-у за научни рад 0,50%, СИЗ-у за културу 0,50%, СИЗ-у за социјалну заштиту 0,10% или збирну стопу од 5,33%.

Радни људи у удруженом раду плаћају ове доприносе по збирној стопи од 4,03%.

9. Адвокати плаћају порез и доприносе по збирној стопи и то на бруто лични доходак до 100.000.— дин. 66,73%, а на лични доходак који прелази 100.000.— дин. 106,73%.

Радни људи у удруженом раду плаћају по збирној стопи порезе и допринос на бруто основицу личног дохотка по стопи од 39,49%, а на нето основицу по стопи од 59,35%.

10. Радним људима који обављају адвокатску делатност не признају се нужни трошкови потребни за остварење личног дохотка, па је стање још неповољније на штету личног дохотка адвоката, јер плаћају порез и доприносе и на материјалне трошкове.

IV. Због оваквог гледања на адвокатуру и њеног садашњег тешког друштвено-економског положаја, адвокатури као друштвеној служби је онемогућен рад на територији Општине Нови Сад.

V. Збор адвоката ове Општинске организације адвоката тражи да се хитно обезбеди реализација уставних одредби о положају, правима и обавезама радних људи који обављају адвокатску делатност, па захтева:

1. Да Скупштина Општине Нови Сад измени Одлуку о порезима грађана тако што ће радни људи који обављају адвокатску делатност имати исти третман као и радни људи који обављају делатност у удруженом раду.

2. Да Скупштине свих СИЗ-ова на територији Општине Нови Сад измене одлуке о доприносима на лични доходак остварен у адвокатској делатности, тако што ће прописати да адвокати плаћају исте доприносе као и радни људи који обављају рад у удруженом раду.

3. Да СИЗ-ови за здравствено осигурање и пензионо и инвалидско осигурање изврше измену својих нормативних аката тако што ће радни људи који обављају адвокатску делатност имати иста права из ових осигурања, као и радни људи који раде у удруженом раду.

4. Да се формира заједничка комисија од представника Општинског секретаријата за финансије у Новом Саду и представника Општинске организације адвоката са седиштем у Новом Саду, која ће утврдити који су нужни трошкови за обављање адвокатске делатности и који би се признавали радним људима који обављају адвокатску делатност, као материјални трошкови.

5. Да Општински секретаријат за финансије одложи принудну наплату пореза и доприноса од адвоката.

6. Да се хитно сазове Ванредна скупштина Адвокатске коморе Војводине.

VI. Збор адвоката је закључио да се са овим закључцима упознају:

1. Покрајински комитет СКЈ, Нови Сад
2. Покрајинска конференција ССРНС за Војводину, Нови Сад
3. Скупштина САП Војводине, Нови Сад
4. Покрајински секретаријат за законодавство, Нови Сад
5. Покрајински секретаријат за правосуђе и општу управу, Нови Сад
6. Покрајински секретаријат за финансије, Нови Сад
7. Општински комитет СКЈ, Нови Сад
8. Општинска конференција ССРНЈ, Нови Сад
9. Скупштина општине, Нови Сад
10. Извршно веће Општине, Нови Сад
11. Општински секретаријат за финансије, Нови Сад
12. Самоуправна интересна заједница за здравство, Нови Сад
13. Самоуправна интересна заједница за пензијско осигурање, Нови Сад
14. Адвокатска комора Војводине, Нови Сад.

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Јован Л. Јерковић, судија Врховног суда Војводине

ПОВРЕДА ПРАВА РАДНИКА НА ДОДЕЛУ СТАНА

Раније важећим Законом о стамбеним односима — пречишћени текст (Сл. лист СФРЈ бр. 11/66. и 32/68) у чл. 36. било је одређено да радна организација прописује услове и начин давања станова на коришћење посебним општим актом (правилником). Ово регулисање односило се на одређивање услова и реда првенства у погледу давања станова на коришћење, начина и процедуре око прикупљања потребних података у вези поднетих захтева чланова радне заједнице за доделу стана, као и одређивање органа надлежног за спровођење поступка и одлучивање о тим захтевима. Решење о давању стана на коришћење незадовољни радник је могао побијати приговором у року од 15 дана од дана истицања тог решења у пословној згради даваоца стана на коришћење. О приговору је имао увек да одлучи онај највиши орган управљања, који је по закону био овлашћен за доношење општег акта, овде правилника о давању станова на коришћење. Против одлуке тог органа као коначног акта, донетог по приговору радника, овај није могао покренути управни ни судски поступак, пошто није био у питању управни акт, већ акт самоуправљања (чл. 38. цит. закона). Сем тога у јудикатури је било преовладало становиште да право на стан не спада у категорију оних основних, Уставом утврђених права, које има у виду чл. 68. Закона о управним споровима (Сл. лист СФРЈ бр. 21/65). Следствено томе, радник против коначне одлуке о додели стана није могао поднети ни захтев Врховном суду ради заштите овог права, мада је наведени пропис предвиђао могућност такве изузетне и посебне судске заштите за случај повреде Уставом утврђеног права самоуправљања и слободе појединачним актом, ако законом није била прописана друга адекватна судска заштита.

Према изложеном, ранији Закон о стамбеним односима уопште није предвиђао могућност судске заштите за случај повреде права радника на доделу стана на коришћење незаконитом

одлуком радне организације. Радник је могао у парници пред надлежним судом да остварује свој захтев за доделу стана и извршење обавезе радне организације у том смислу једино у случају, ако се радна организација конкретно закљученим споразумом односно уговорно обавезала према дотичном раднику на давање стана.

Сада важећи покрајински Закон о стамбеним односима (ЗСО) — Сл. лист САПВ бр. 19/74 од 18. новембра 1974. године — такође нормира право радника на доделу стана, па у вези с тим у чл. 33. прописује да давалац стана на коришћење, овде основна организација удруженог рада, даје на коришћење станове у складу са својим посебним општим актом о давању станова на коришћење. Одмах треба истаћи да ово право посматрано са аспекта нових уставних решења суштински представља нов квалитет, што јасно произилази из садржине одредбе чл. 187. ст. 1. Устава САП Војводине. Због тога ЗСО обавезује основну организацију удруженог рада, као даваоца стана на коришћење, да спроведе поступак за заштиту овог права (чл. 34) и предвиђа судску заштиту за случај његове повреде (чл. 35) о чему ће посебно бити речи у даљем излагању.

С обзиром на изложени карактер права радника на доделу стана и његов друштвени значај указује се, по мом мишљењу, пре свега потреба за разматрањем да ли право на доделу стана, услови за давање станова на коришћење и остали односи предвиђени у чл. 33. ЗСО представљају питања, која се могу регулисати посебним општим актом (правилником) ООУР-а о расподели станова на коришћење или се то мора учинити самоуправним споразумом. Ради давања правилног одговора на ово значајно питање начелног карактера треба имати у виду да је према чл. 11. и 12. Устава САП Војводине загарантовано право сваког радника у удруженом раду да равноправно са другим радницима уређује међусобне односе у раду и одлучује о расподели дохотка на личну и заједничку потрошњу. Повезано са овим уставним начелом треба указати и на чл. 4. Закона о међусобним односима радника у удруженом раду (Сл. лист СФРЈ бр. 22. од 19. априла 1973. године) у коме је у даљој разради и конкретизацији наведеног уставног начела, између осталог, утврђено да услове и начин коришћења средстава заједничке потрошње радници у основној организацији удруженог рада уређују путем самоуправног споразума о међусобним односима у удруженом раду. Само када је то самоуправним споразумом предвиђено може се начин остваривања појединих права и обавеза уредити општим актом у основној организацији у складу са тим споразумом. Све ово пружа довољно основа за закључивање да се право радника на доделу стана и услови за давање стана на коришћење, као и други односи из чл. 33. ЗСО, не би могли регулисати општим актом (правилником) ООУР-а, већ да се та питања морају уредити самоуправним споразумом. Додуше, Закон о стамбеним односима у чл. 33. и сл. користи термин „општи акт", али то у суштини ништа не мења на ствари, јер

се употреба овог израза има схватити у ширем смислу као самоуправни општи акт како га употребљава и Устав САП Војводине, подразумевајући тиме и самоуправни споразум и општи акт у ужем смислу. Сматрам да је разматрање овог питања од важности и за дискусију због тога, што ће у пракси свакако бити случајева иницирања поступка пред Уставним судом ради оцене законитости општег акта појединих ООУР-а о расподели станова на коришћење из разлога што право радника на доделу стана и услови за реализацију тог права нису уређени самоуправним споразумом, већ су регулисани само општим актом (правилником).

Као што је већ напред истакнуто, сада важећи Закон о стамбеним односима за разлику од претходног предвиђа судску заштиту за случај повреде права радника на доделу стана у чл. 35, који гласи:

„Ако радник односно грађанин није задовољан коначном одлуком донетом од стране даваоца стана на коришћење, или ако се по његовом приговору одлука не донесе у року предвиђеном у члану 34. ставу 4, има право да у року од тридесет дана од дана достављања коначне одлуке, односно од дана истека рока за доношење коначне одлуке тражи заштиту свог права пред надлежним судом.

Заштиту овог права пред судом не може тражити радник односно грађанин који претходно није тражио заштиту тог права код даваоца стана на коришћење."

Одредбе овог члана садрже и поближе дефинишу услове за подношење тужбе суду од стране радника ради покретања спора, које уједно и у првом реду указују изричито да радник таквом тужбом не би успешно могао иницирати спор, ако претходно није тражио заштиту свог права на доделу стана у поступку пред надлежним органом управљања у оквиру ООУР-а као даваоца стана на коришћење. Остваривање ове претходне заштите огледа се у праву радника на подношење приговора надлежном органу управљања у року од 8 дана од дана објављивања решења о давању стана на коришћење, а тај приговор има суспензивно дејство и задржава извршење решења о давању стана на коришћење (чл. 34). То значи да се тужбом може побијати само коначна одлука ООУР-а, јер ако се радник не користи правом приговора решење о давању стана на коришћење постаје не само коначно, већ и правоснажно. Из овога несумњиво произилази да тражење претходне заштите права на доделу стана од стране радника у оквиру ООУР-а има значај неопходне процесне претпоставке у односу на могућност исходјења судске заштите тог права у парничном поступку пред надлежним судом. Треба одмах рећи да је то, без сумње, суд опште надлежности и то општински суд опште месно надлежан на чијем се подручју налази седиште ООУР-а, која је као давалац стана на коришћење у спору ове врсте пасивно легитимисана

странка (чл. 42). Не би се могло ићи на посебну месну надлежност у аналогној примени чл. 50. ЗПП, тј. надлежност суда на чијем се подручју налази стан у вези чије доделе радник-тужилац сматра да је повређено његово право, јер се у суштини не ради о спору из стамбених односа, већ само о заштити права радника као заинтересованог члана радне заједнице ООУР-а за доделу конкретног стана на коришћење.

У ситуацији када није испуњена напред наведена процесна претпоставка за покретање спора, а радник ипак поднесе тужбу, суд је применом чл. 15. ЗПП због апсолутне ненадлежности мора одбацити као недозвољену. Међутим, не искључује се могућност појаве и таквих случајева у пракси да радник сазна за садржину решења о давању стана на коришћење пре него што исто буде објављено и одмах поднесе тужбу суду. Држим да у таквом случају суд не би био овлашћен да одбије тужбу као преурањену или да је одбаци као недозвољену на основу чл. 15. ЗПП, већ би био дужан да упути радника на тражење претходне заштите свог права у поступку пред надлежним органом управљања ООУР-а путем улагања приговора против решења о давању стана на коришћење и на тај начин му омогући отклањање овог недостатка процесне претпоставке, који представља сметњу за поступање по његовој тужби (чл. 98. ЗПП). Ако радник поступи по налогу суда у датом року, онда би суд имао да застане са поступком у спору до доношења коначне одлуке надлежног органа управљања односно до истека рока од 30 дана у коме је тај орган дужан да донесе своју одлуку по приговору радника (чл. 34. ст. 4. ЗСО). Тек након предузимања такве мере суд ће бити у могућности да одлучи о даљем току поступка, а уколико радник не поступи по налогу суда, онда би суд био овлашћен да применом чл. 15. ЗПП тужбу одбаци као недозвољену. У вези с тим поставља се са теоретског и практичког гледишта један посебан проблем од нарочитог значаја за судску праксу, који се у суштини своди на питање да ли радник може покренути спор и у случају када је његов приговор против решења о давању стана на коришћење одбачен односно одбијен као неблаговремен. Тежиште је проблема у томе да ли првостепено решење о давању стана на коришћење постаје коначан и правоснажан акт услед неблаговремености поднетог приговора, или се пак и решење о одбачају односно одбијању приговора из наведеног разлога има сматрати коначном одлуком којом је такође на адекватан начин одлучено о праву радника. У сваком случају ово је питање за дискусију, па полазећи од тога износим и своје мишљење о потреби прихватања ове друге алтернативе, јер садржи солуцију која је у складу са основном концепцијом ове врсте судског спора као новог процесног института, који треба да обезбеди што потпунију и ефикаснију заштиту права радника на доделу стана. На то указује и одредба чл. 36. ст. 3. ЗСО о потреби хитног решавања оваквих спорова.

У изложеном случају суд би своје расправљање имао претходно да ограничи на решавање благовремености поднетог при-

говора и ако утврди да је приговор заиста поднет прекасно, онда би даље овлашћење суда било усмерено у правцу испитивања да ли је до пропуштања рока за приговор дошло из оправданих разлога, тј. из разлога који се не би могли приписати немарном понашању радника. Основано се може претпоставити да ће бити таквих случајева у пракси у којима може доћи до пропуштања рока за благовремено подношење приговора због тога што у првостепеном решењу о давању стана на коришћење није уопште садржана или је садржана непотпуна упута о праву на подношење приговора, односно због неправилности у објављивању тог решења. Истовремено се овде намеће питање каквог је карактера рок од 8 дана за подношење приговора одређен у чл. 34. ст. 2. ЗСО. Ако се пође од схватања по коме се овај рок има сматрати преклузивним роком, онда суд не би био овлашћен да се упушта у испитивање из којег разлога је дошло до пропуштања рока и морао би да одбаци тужбу (чл. 271. ст. 1. ЗПП). По мом схватању, овај рок није преклузивног карактера, пошто се ради о специфичном интерном поступку који у складу са утврђеним начелима у Закону о стамбеним односима регулише свака ООУР својим самоуправним општим актом за разлику од судског (парничног) поступка у коме се расправља овај својеврсни спор, са израженим супротним интересима странака, обзиром да се у том поступку у ООУР уређују међусобни односи радника у удруженом раду као равноправних чланова радне заједнице у оквиру самоуправљања по питању остваривања права радника на доделу стана и заштите тог права. Имајући у виду положај учесника у том поступку унутар ООУР-а и његову сврху, сматрам да би ООУР као давалац стана на коришћење увек могла да узме у разматрање и одлучи о из оправданих разлога неблаговремено поднетом приговору радника, па у таквом случају суд не би био овлашћен на одбацивање тужбе позивајући се на постојање преклузије због неблаговремености приговора.

Ако суд утврди да је радник приговор поднео неблаговремено због незаконитог поступања ООУР-а као даваоца стана или из других разлога, који имајући у виду све околности конкретног случаја оправдавају пропуштање рока за приговор, тада би имао да мериторно расправља по тужби и одлучи о заштити права радника на доделу стана чије је остваривање предмет тужбеног захтева. Но, у случају пропуштања благовременог подношења приговора из разлога који нису представљали оправдану сметњу да се радник благовремено користи овим процесним средством у поступку унутар ООУР-а, а ова опет није нашла за целисходно да и о таквом неблаговременом приговору мериторно одлучи, него га напротив из тог разлога одбила односно одбацила, суд би морао тужбу да одбаци. Наиме, настаје идентична процесна ситуација као у случају када се радник није користио претходним тражењем заштите свог права у поступку унутар ООУР-а подношењем приговора против првостепеног решења о давању стана на коришћење (чл. 35. ст. 2. ЗСО). Услед

тога је ово решење постало не само коначно, него и правоснажно, па је тиме и суд доведен у положај апсолутне ненадлежности да мериторно расправља и одлучи о праву радника.

У вези права радника на подношење приговора још треба посебно указати да законом предвиђени рок од 8 дана почиње тећи од дана објављивања првостепеног решења о давању стана на коришћење у ООУР на начин прописан у самоуправном општем акту. Због тога што ЗСО предвиђа само такав начин обавештавања заинтересованих чланова радне заједнице о садржини тог првостепеног решења, а не лично односно непосредно достављање, не би се могло ићи на закључивање да је и сваки члан радне заједнице ООУР-а овлашћен на коришћење права приговора, а не само онај о чијем захтеву за стан је конкретно одлучено првостепеним решењем. Међутим, овакав начин обавештавања обезбеђује потпуну информисаност чланова радне заједнице о раду органа управљања, који у првом степену доноси решење о давању стана на коришћење и тиме одлучује о овом значајном самоуправном праву радника из односа удруженог рада, па мислим да у томе треба и видети основни разлог законодавца што је прописао такав начин обавештавања у фази поступка доношења првостепеног решења о давању стана на коришћење. Тиме се уједно омогућује да и остали чланови радне заједнице, који нису непосредно заинтересовани за расподелу станова на коришћење, ставе своје примедбе са одређеним подацима на првостепено решење, нарочито у случајевима када има више рефлектаната за доделу конкретног стана на коришћење. Шта више, сматрам да би таква пракса итекако била корисна, јер би омогућила надлежном органу управљања, који одлучује о поднетом приговору, да прикупи што више потребних података за које се често није знало приликом доношења првостепеног решења и тиме створи што поузданији чињенични основ за доношење правилне одлуке. Но, без обзира што је ЗСО предвидео објављивање првостепеног решења о давању стана на коришћење као начин обавештавања заинтересованих радника, мишљења сам да не би било у супротности са законом да ООУР као давалац стана на коришћење ово питање и другачије регулише својим самоуправним општим актом, на пример: само личном доставом или поред објављивања и личном доставом првостепеног решења заинтересованом раднику.

Према већ напред дословце цитираном чл. 35. ЗСО рок за тужбу износи 30 дана и рачуна се од дана достављања коначне одлуке раднику односно од дана истека рока од 30 дана у коме је надлежни орган управљања био дужан да донесе одлуку по приговору. Што се тиче карактера овог рока за тужбу, сматрам да је то преклузиван рок и то материјалноправни, а не рок застарелости, нити процесног права, па се због тога не може ни продужити ни повратити. Следствено томе, суд је обавезан да пази на овај рок по службеној дужности већ приликом претходног испитивања тужбе и ако нађе да је тужба поднета након протека тог рока, мора је решењем одбацити применом чл. 271.

ст. 1. ЗПП. Истеком тога рока радник је преклудиран у погледу права на тужбу као предузимање одређене процесне радње, те тиме за њега настаје немогућност остваривања захтева који је предмет тужбе.

Приликом решавања ове врсте спорова у пракси може да се појави као спорно питање у вези са рачунањем истека рока за тужбу, да ли се за завршетак рока има узети да је исти истекао последњег дана тога рока и онда када тај дан пада на државни празник или у недељу или неки други дан када суд не ради, или тек протеком наредног следећег дана (чл. 101. ст. 4. ЗПП). Ствар је у томе, да ли се само законом одређени процесни рокови у парничном поступку продужују у смислу чл. 101. ст. 4. ЗПП, а не и преклузивни (материјалноправни) рокови одређени посебним прописима, као што је то овде рок из чл. 35. ЗСО, те да ли за такве рокове важе само одредбе из чл. 102. ст. 1—6. имајући у виду изричиту одредбу ст. 7. овог члана. С обзиром да таква одредба не постоји и за преклузивне рокове у ст. 4. чл. 101. ЗПП, то би давало основе за закључивање о заузимању становишта да се преклузивни рок не би могао продужити ни у случају када његов последњи дан пада на државни празник, недељу или неки други дан када суд не ради. Једино би остајала могућност да се тужба поднесе препорученом пошиљком путем поште, али увек до закључно задњег дана тога рока (чл. 102. ст. 1, 2. и 7. ЗПП). И поред тога што је одредба чл. 102. ст. 2. ЗПП потпуно јасна и одређена, заслужује пажњу да се истакне и појава њеног другачијег тумачења у судској пракси, које полази од тога да пошта врши јавну службу услед чега и поштански печат на поднеску има значај јавне исправе којом се доказује датум предаје на пошти. Само у случају када се из поштанског печата са сигурношћу не може утврдити датум предаје поднеска на пошти, онда странка може доказивати ову чињеницу једино потврдом поште о пријему препоручене пошиљке, а не и неким другим доказима. По овом мишљењу другачије тумачење одредбе ст. 2. чл. 102. ЗПП било би сувише формалистичко, али одмах треба истаћи да ово мишљење, маколико било интересантно и дискутабилно, није нашло чвршће упориште у судској пракси да би се могло регистровати као став, већ само као податак (решење Окружног суда у Марибору Гж. 86/66. од 8. II 1966. године објављено у „Информатору" бр. 1324, од 16. новембра 1966. године).

За разлику од прво изложеног становишта може се поћи од тога да је одредбом ст. 7. чл. 102. ЗПП прописано да се одредбе свих претходних ставова од 1—6. овог члана односе и на преклузивни рок у коме се по посебном пропису, као што је овај из чл. 35. ЗСО, мора поднети тужба, те да се и на тај рок примењује одредба ст. 1. чл. 102. ЗПП. По тој одредби сматра се да је поднесак везан за рок дат у року ако је предат надлежном суду пре истека рока, а на који се начин рачунају рокови, посебно у погледу њиховог почетка и свршетка, регулисано је у чл. 101. ЗПП. Према томе, законодавац је одредио и за преклу-

зивне рокове у којима се по посебним прописима мора поднети тужба, да се и на њих примењује одредба чл. 102. ст. 1. ЗПП, па је тиме уједно у погледу њиховог рачунања обухваћена и примена одредбе ст. 4. чл. 101. ЗПП. Ово друго становиште сматрам за правилно обзиром да има адекватно упориште у закону, па би по његовом крајњем резоновању било у директној супротности прво изложеном становишту. То значи, ако последњи дан преклузивног рока за тужбу из чл. 35. ЗСО падне на државни празник, недељу или неки други дан када суд не ради, онда би овај истекао тек протеком првог наредног дана у смислу одредбе ст. 4. чл. 101. ЗПП.

И код тужбе за покретање овог својеврсног стамбеног спора судска пракса намеће питање каква је правна природа рока од 30 дана у коме је надлежни другостепени орган управљања обавезан да коначно одлучи о приговору радника против решења првостепеног органа о давању стана на коришћење (чл. 35. ст. 1. ЗСО). — Мишљења сам да се не може, с обзиром на самоуправни карактер и сврху поступка који се спроводи у оквиру ООУР, сматрати да је цитирана законска одредба когентног карактера, без обзира како је она формулисана у законском тексту. У закону није предвиђена никаква санкција за повреду ове законске одредбе, али је зато наглашена улога синдикалне организације без чијег претходно прибављеног мишљења приговор не би могао бити решен (чл. 34. ст. 4. ЗСО). Стога се основано може закључити да непридржавање тога рока од стране ООУР-а ствара само законску претпоставку о одбијању приговора и да је тиме за радника наступило законско овлашћење за покретање судског спора. Све то имајући у виду може се основано узети да нема никакве законске сметње да се у ООУР о приговору радника одлучи и после истека наведеног рока од 30 дана, па из тога даље логично следи да се у том случају рок од 30 дана за подношење тужбе има рачунати од дана достављања одлуке по приговору. С тим у вези поставља се и питање до ког се времена после протека поменутог рока од 30 дана може донети коначна одлука по приговору радника, јер треба имати у виду да, ако надлежни орган управљања уопште не одлучи по приговору, радник губи право на покретање спора, уколико не поднесе тужбу у року од 60 дана од дана подношења приговора. Свакако да обострани самоуправни интереси из удруженог рада — ООУР-а као даваоца стана на коришћење и заинтересованог радника за доделу стана, као и интереси правне сигурности, захтевају да се оваква могућност коначног одлучивања по приговору радника ограничи на један разуман рок. Зато ово питање као значајно за судску праксу заслужује да се расправи и заузме адекватан став.

Што се тиче правне природе и садржине захтева тужбе у оваквом спору треба поћи од садржине одредбе чл. 36. ст. 1. ЗСО, која гласи:

„Кад надлежни суд утврди да је повређен поступак утврђен општим актом даваоца стана на коришћење, а повреда

тог поступка је утицала или је могла битно да утиче на решење о давању стана на коришћење, или да је повређено право радника односно грађанина који је поднео тужбу утврђено у општем акту, поништиће решење о давању стана на коришћење."

Према томе, ако суд утврди да је било из формално било из материјалноправних разлога повређено право радника на доделу стана, дужан је да поништи решење о давању стана на коришћење. Из овога следи да тужбени захтев може да садржи само кумулацију захтева за утврђење повреде права радника на доделу стана и захтева за поништај решења о давању стана на коришћење. Тиме је уједно дат и одговор на питање каквог је процесноправног карактера пресуда у овој врсти спора и каквог је обима њено дејство у погледу заштите права чија се реализација захтева у спору. Свакако да је таква пресуда којом се поништава решење ООУР-а о давању стана на коришћење специфичне правне природе, јер није кондемнаторна (налагање чинидбе, пропуштања или трпљења), ни декларaторна (утврђивање постојања права или правног односа), нити конститутивна (креирање права или правног односа). Према томе, због своје специфичности таква пресуда се не може подвести ни под једну врсту од наведених пресуда, које обзиром на њихову правну природу разликује Закон о парничном поступку, мада и овај закон једино у чл. 451. предвиђа случај доношења одлуке о поништавању пресуде изабраног суда.

С обзиром да се према напред изнетом таквом пресудом поништава решење ООУР-а о давању стана на коришћење, то се и границе њеног дејства своде само на ту последицу. Следствено томе, њоме се не замењује решење ООУР-а о давању стана на коришћење чије је побијање предмет тужбеног захтева. То значи да се таквом пресудом не декларира у том смислу односно конституише повређено право радника на доделу стана, пошто то питање спада искључиво у домен самоуправних односа из удруженог рада у оквиру ООУР-а. Према томе, може се закључити да у случају када пресудом суда буде поништено решење о давању стана на коришћење, надлежни орган управљања ООУР-а дужан је поново да одлучи о захтеву радника за доделу стана, који је успео у спору.

Само се овде поставља и питање у који стадијум се враћа, односно у којој фази се наставља поступак унутар ООУР-а, јер од тога зависи и који све радници заинтересовани за доделу стана могу бити даљи учесници у том поступку поновног одлучивања. Пре свега држим да надлежни орган управљања не би могао поново да одлучује о захтеву осталих радника за доделу конкретног стана на коришћење (ако их је било више), који су због неподношења приговора у претходном поступку преклудирани у погледу права на подношење тужбе. Свакако да се мора поново одлучити о захтеву оног радника по чијој је тужби суд поништио решење о давању стана на коришћење, јер је

у оваквој процесној ситуацији то његово стечено право. Но, може настати и таква ситуација да се у поновном поступку појави са захтевом за доделу стана и неки други радник, који тај захтев раније није био поставио и шта више испуњава такве услове предвиђене у општем акту, да има предност за доделу стана у односу на радника, који је у судском спору исходио поништај решења о давању стана на коришћење. На ово питање је сада тешко дати правилан одговор, али мислим да његово решење треба препустити ООУР путем регулисања у општем акту о давању станова на коришћење.

У интегралној вези са чл. 36. је следећи чл. 37. ЗСО којим је одређено да по правоснажној судској одлуци донетој у поступку за заштиту права радника поступа одговорно лице даваоца стана на коришћење, овде је то инокосни извршни орган ООУР-а, у року од 15 дана од дана достављања судске одлуке, ако у истој није одређен други рок. Када се има у виду да се дејство пресуде ограничава само на поништај решења о давању стана на коришћење и као што је већ напред истакнуто да то није кондемнаторна, већ пресуда специфичне правне природе, онда је чл. 37. ЗСО потпуно нејасан и неодређен. Наиме, поставља се питање о каквом се то поступању инокосног извршног органа ООУР-а ради по правоснажној судској пресуди када у њој није садржан никакав налог чинидбе, пропуштања или трпљења. Ако се мисли на обавезу ООУР-а да поново одлучи о захтеву за доделу стана радника, који је успео у судском спору, онда је овлашћење суда за налагање такве обавезе требало да у закону буде изричито предвиђено. — Овако чл. 37. ЗСО како је сада формулисан нема никакве практичне сврхе и свакако да новелирањем треба да буде адекватно допуњен односно измењен.

И на крају бих још истакао да се напред изнети проблеми судске праксе у вези судске заштите за случај повреде права радника на доделу стана у суштини односе и на грађане, ако дође до повреде тог права.

Лида Бајић, асистент Правног факултета у Новом Саду

НАЧЕЛО ИСТИНЕ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

ФИЛОЗОФСКИ АСПЕКТ ИСТИНЕ

Истина представља „истинит суд" или „истинит став", дакле „суд" или „став" који има обележје подударности са објективном стварношћу. Чињеница, стање или збивање не могу се сматрати истином.

Истинитост, дакле, није својство објективно постојеће већ сазнате стварности, доживљене чулно и схваћене мисаоно. Истина представља посебан квалитет сазнања: док се сазнањем ствара субјективан одраз објективне стварности у људском уму који актуелно сазнаје, дотле истина означава верност тог одраза. Предмет сазнања постоји објективно ван ума који сазнаје и његова егзистенција није условљена нашом свешћу о њему.

Сазнање је процес чији је полазни ниво незнање које се проширује у знање. Бесконачност је одлика тог процеса двојако опредељеног: својим развитком, усавршавањем, употпуњавањем и бесконачношћу, развојношћу, променљивошћу стварности. Сазнање је сплет приближних и делимичних истина што им даје ограничени и историјски карактер. У континуираном успону (еволуцијом) и дијалектичким скоковима сазнајни процес у моменту у времену представља кулминацију дотадашњег сазнања, уткивајући своје трајне непобијене елементе у ново сазнање које представља виши ступањ од дотадашњег. Марксистичка дијалектика сазнање утврђује као објективни процес, који својим све потпунијим и савршенијим одражавањем објективне стварности мења и нашу оцену истинитости судова.

„Материјалистичка дијалектика Маркса и Енгелса безусловно укључује у себе релативизам али се не своди на њ, тј. она признаје релативност свих наших знања, али не у смислу негирања објективне истине, него у смислу историјске условљености граница приближавања наших знања тој истини."[1]

---

[1] В. И. Лењин: *Материјализам и емпириокритицизам*, „Култура", Бгд. 1959, стр. 123.

Под објективном истином (или само истином) сматрамо веран одраз објективне стварности у мисли, док теорија субјективне истине приписује мисли својство истинитости, али не признаје постојање објективне стварности, или уколико је признаје негира могућност њеног целовитог сазнања. Разликовање је спроведено (према Лењину) на основу зависности истине од субјекта сазнања (субјективна истина) односно садржине која је независна од субјекта (објективна истина). Док се као критеријум код теорија субјективне истине среће процес изједначавања стварности и мисли, дотле теорије објективне истине као основно мерило истичу праксу. Пракса представља друштвену делатност историјски детерминисану и усмерену на преображавање објективне стварности (социјалне, природне, психичке, имагинарне). Једина поуздана и непосредна веза човека са непосредном стварношћу је пракса јер је она њен интегрални део. Пракса је провера и циљ истинитог сазнања и сама по себи део стварности.

Да би човек објективну стварност користио као оруђе својих замисли, као инспирацију даљих сазнања и стремљења, као неисцрпно врело за задовољење своје радозналости, мора тежити да истина коју сазнаје буде објективна.

„Признавати истину, тј. истину која не зависи ни од човека ни од човечанства, то значи признавати на овај или онај начин апсолутну истину".[2] Дакле, објективност упућује и на известан вид апсолутног. Апсолутна истина је обележје судова који потпуно верно одражавају стварност (њену целокупност или њен фрагмент) са извесног становишта.

Довољно веран одраз стварности који задовољава потребе друштвене праксе на одређеном ступњу развоја, дају судови које означавамо као релативну истину.

Са гледишта марксизма апсолутна истина се, у наизглед контрадикторној поставци, и признаје и негира: признаје се њено обележје независности од субјекта сазнања (објективна истина), али се оспорава као потпуна, исцрпна, вечна — чему се супротставља теорија истина-процеса. Марксизам повлачи разлику између релативне и апсолутне истине у смислу супротстављања материјалистичке теорије о објективној истини, субјективној истини (зависност истинитости суда од субјекта сазнања).

Апсолутна истина је кулминација тачности суда која се не може никада оповрћи, за разлику од релативне истине која је подложна променама, исправкама. Енгелс сматра да се способност људског сазнања да досегне апсолутну истину може схватити само уколико под сазнањем подразумевамо бесконачни процес друштвеног сазнања: „Кад би човечанство икада дошло дотле да оперише једино с вечитим истинама, с резултатима мишљења који имају суверено важење и безусловну претензију на истинитост, оно би дошло до тачке на којој је бесконачност

[2] Лењин: *Материјализам и емпириокритицизам*, Београд, „Култура", 1949, п. 131.

интелектуалног света исцрпена и стварно и потенцијално, чиме би било извршено чувено чудо избројаног безброја".[3]

Људским сазнањем влада привид противречности — ограниченост са аспекта појединца а сувереност, бесконачност, неисцрпност и стваралаштво човечанства — збирност и мултипликованост сазнања низа људских поколења. Дијалектичким преображајем и својеврсном синтезом из релативних ствара се апсолутна истина.

Објективна истина има двојаку природу: и својство апсолутног и релативног — она је релативно апсолутна. Дијалектички материјализам не признаје строгу подвојеност између релативне и апсолутне истине. Ако се истина схвати као процес, неминовно је да њена развојност упућује на постизавање све веће верности одраза — а не на статично постојање до краја сазнате истине. Могли бисмо истаћи приговор — једна апсолутна истина је подобније и ближе средство за сазнавање друге апсолутне истине. Међутим, конкретност истине такође условљава релативност апсолутне истине.

Конкретна истина је суд који прецизно одређује услове своје истинитости (место, време — зависно од случаја). Објективни корелат сваког суда је само делић стварности, само извесно својство или аспект. Услови истинитости су правилно опредељени објективни корелат који суд одражава. Свака истина је конкретна, нема апстрактних истина.

Уколико се тачно утврди оквир, посебна истина тада пружа сазнање непромењиво, трајно, апсолутно. Апсолутна истинитост се односи на ставове којима се исказују чињенице прошлости или оне које се у садашњости одвијају. Дакле, апсолутна истина може бити достигнута само у појединостима бесконачно богате стварности која се развија, а чије се сазнавање у облику беконачног процеса све више приближава апсолутној истини. Изложено, представља други случај прихватања апсолутне истине у дијалектичком материјализму.

Наше сазнање савладава објективну стварност као целину или фрагмент само релативно — не до краја, потпуно, не без могућности дубљег и даљег сазнања. Сваки делић засебно представља објективну стварност као предмет сазнања — неисцрпан објекат сазнавања, апсолутан — дакле, поприма особине целине. Истина има дијалектичку природу, а не механички једнострано опредељену као релативну или апсолутну. Она сажима супротности, она је једно више јединство, које има моћ претапања из релативног у апсолутно, моћ преображаја суштине.

[3] Фридрих Енгелс: *Анти-Дуринг*, стр. 98, цитирано код Адама Шафа (*Неки проблеми марксистичке теорије истине* у издању „Културе", 1960, стр. 121).

ПРАВНИ АСПЕКТ ИСТИНЕ

Материјална и формална истина

Оправданост ових назива је спорна. Контраверза је настала око ознаке „материјална" и „формална" које се заснивају на диференцирању „апсолутне" и „релативне" истине.

Међутим, ови атрибути имају извесно оправдање: 1. Њихово разликовање означава поступак сазнавања истине. Термин „материјална истина" указује на њено постизање путем слободне оцене доказа и слободног судијског уверења, а не посредством законске теорије доказа. 2. Принцип формалне и материјалне истине упућује на појам ужи од филозофског (материјалистичка филозофија не познаје ове врсте истине).

Формална истина је слагање суда са одређеним принципима и нормама (конвенционалистичког или априорног карактера), а не са објективном стварношћу. Овим принципом се странкама даје могућност самосталне диспозиције својих захтева и доказа у поступку. Законска вредност доказа представља својим аутоматизмом и отргнутошћу од реалности запреку сазнавања истине.

Постоји и етимолошка логична неадекватност адјектива „материјална" који указује на сувишност, пошто нематеријална истина не постоји (истина је својство материјалних ставова — једино у сврхе проучавања се врши апстраховање од материјалног). Не постоји истина која за подлогу нема материјални свет. Тврдње и представе које су одраз спекулације одвојене су од материјалног света и оне задовољавају само формалне критерије правилности и не могу се назвати истином — дакле, са филозофског аспекта проблем разграничења формалне и материјалне истине и не постоји — пошто се „формална" истина негира.

Процесна или формална истина значи да суд једно чињенично стање констатује као истинито (са процесног али не и филозофског аспекта) не упуштајући се у његову сагласност са стварношћу, или уопште не испитује чињенично стање (нпр. признање у парничном поступку не представља доказ већ оно искључује потребу доказивања). Истина се у парничном поступку може постићи и споразумом странака, доказним забранама, презумпцијама или фикцијама — такав квалитет истине се знатно разликује од тзв. материјалне истине.

Несагласност формалне и материјалне истине са филозофским појмом истине могла би се избећи и разрешити ако би се усвојио термин „правилно утврђено чињенично стање", где би основ одлуке било правно уобличено чињенично стање, сагласно закону. Одлука се не би заснивала тада на истини која то није, а која не представља ни неистину.

Међу процесуалистима се среће и назив начело „истине" који указује на изједначавање са филозофским појмом истине, иако се без изричитог навођења њених атрибута не може знати ближе филозофско опредељење. Истина је једна.

Нема две истине о извесној чињеници. Ако би се потврдило да постоје више истина — тада би оне биле делимичне, површне, једностране у одређеној мери — субјективне. Истина је једна само ако се мисли на објективну, апсолутну, конкретну истину — док истовремено са њом може постојати више релативних истина које показују у извесној мери сагласност са објективном стварношћу. Овим се свакако не тврди да истина не може представљати јединство супротности (нпр. корпускуларна и таласна природа светлости — у овом случају сазнавање само једне супротности је само релативна истина). Дакле, чак и појам „један" се мора схватити дијалектички као и цела проблематика истине.

У процесноправној теорији заступљене су различите дефиниције начела истине (начела материјалне истине). Среће се и назив „начело тражења (истраживања) материјалне истине". Иако овај назив упућује на сазнавање у смислу теорије истине — процеса, те је гносеолошки оправдан, дакле истиче сазнавање као градуелно, он може и нехотице да асоцира на недокучивост истине и неспособност мисли да сазнајним процесом обухвати „ствар по себи", чиме би се могло донекле обесхрабрити и правосуђе и странке.

Најчешће се материјална истина дефинише као највиши степен извесности који судија може постићи средствима поступка. Материјална истина (схваћена на овај начин) је у раскораку са појмом истине у филозофији, јер представља само јуридичну — релативну истину.

Атрибути материјалне истине су по већини аутора релативност и субјективност. Истиче се да се материјална истина постиже тако што се субјективна истина у највећој могућој мери приближава објективној. Оваквим дефинисањем извесно је једино да се објективна истина не може достићи — ако је субјективна истина само надомак објективне, она никад није објективна. Оваква интерпретација материјалну истину опредељује искључиво као субјективну. По нашем мишљењу истина је сазнању достижна и њено објективизирање је могуће.

Релативизам истине подржава и теза о „највишем степену извесности који судија може постићи". „Извесност" према томе представља напор и успех индивидуализиран зависно од судије, дакле, „извесност" се градира и судија не постиже ни објективно највећу могућу извесност већ ону која је њему доступна. Извесност коју судија постиже није највећи могући степен ни уопште нити под датим околностима већ је зависна од могућности судије.

Различити ступњеви уверења о истинитости у поступку

Вероватноћу у ширем смислу би могли градуирати према степену свести о приближавању истини: као сумњу, вероватноћу у ужем смислу и извесност.

Вероватноћа би представљала (схваћена објективно) могућност слагања наших представа са постојањем неке прошле, садашње или будуће правно релевантне чињенице у стварности засновану на узрочној или условној вези са одређеном чињеницом, чије је постојање доказано. Субјективни аспект вероватноће је отсликава као скалу разних ступњева уверења.

Сумња би представљала такав степен вероватноће када су основи који упућују на могућност непостојања извесне чињенице јачи или једнаки основима који говоре у прилог њеног постојања. Законодавац, без ближег одређивања садржине, диференцира сумњу на „основе сумње" и „основану сумњу". Под „основима сумње" би сматрали оне чињенице чије постојање може да побуди сумњу, док би „основана сумња" представљала уверење да егзистенција извесних чињеница оправдава сумњу. (Нпр. у чл. 140. ст. 1. ЗКП органи унутрашњих послова предузимају мере да се пронађе учинилац кривичног дела кад постоје *основи сумње* да је учињено кривично дело). У чл. 146. ст. 1. ЗКП се каже да се истрага покреће против одређеног лица кад постоји *основана сумња* да је учинило одређено кривично дело итд.

Вероватноћа у ужем смислу речи означава неверицу у истинитост постојања извесне чињенице мању од основа који стварају представу о истинитости егзистенције те чињенице. Само изузетно суд може одлучити на основу вероватноће уколико га ЗКП изричито овлашћује (нпр. по чл. 191. ст. 1. извршиће се претресање лица ако је *вероватно* да ће се на њему наћи трагови кривичног дела или предмети важни за кривични поступак).

Извесност означава највиши степен уверења о истинитости постојања чињенице према схватању искусног и разумног човека. Приликом одлучивања увек постоји претпоставка у прилог извесности, уколико законом није предвиђена могућност нижег степена уверења. Вероватноћа у ужем смислу и сумња допуштају евентуалност другачијег решења а извесност не.

Захтев за извесношћу у поступку при предузимању сваке радње или одлуке би непотребно развлачио поступак и учинио га неефикасним и тромим. Истовремено, сваки степен вероватноће нема устаљену димензију и круту форму већ је определљен конкретним стадијумом односно фазом поступка.

За доношење правоснажне одлуке мора се постићи извесност, а приликом доношења коначне одлуке — преко жалбе и ванредних правних лекова могућа је — истина.

Сматрамо да треба разлучити извесност од истине. Извесност је само највиши степен вероватноће — подударност са истином је могућа али није нужна. Нужно сазнање (нужна истина такође) би било оно које је неизмењиво, чије је произилажење из датих претпоставки неминовно. Извесност је, и поред настојања да се максимално објективизира уношењем атрибута разума и искуства натпросечног нивоа, умањена и субјективизирана индивидуалношћу судије. Доношење одлуке по редов-

ним и ванредним правним лековима, дакле, неподударност првобитне одлуке са коначном говори у прилог само извесности а не истине као подлоге првобитне одлуке.

Не сматрамо да суд свесно тежи извесности, напротив, мислимо да је апсолутна истина тежња судије и да је њој усмерен поступак, али да је исход ограничен краткоћом времена, сажимањем процене утисака у релативно уском броју лица, судија чије моћи нису непресушне.

Појављује се потреба успостављања релације између извесности и истине. Ако извесност схватимо као укупност субјективних и објективних одлика, као највиши степен уверења судије о могућности слагања представа са објективном стварношћу — *извесност би најчешће досезала својом сагласношћу (условно схваћеном и ограниченом) са стварношћу ниво релативне и субјективне истине.*

Истина је процес — процес изналажења апсолутне истине није детерминисан временом, а сврсисходност истине је ограничена људским веком (оштећеног и учиниоца). Одлука последње судске инстанце има претпоставку апсолутне истине. Покушаћемо да укажемо на неке аргументе у прилог и против ове претпоставке и да изнесемо своје схватање овог проблема — не претендујући на исцрпност и свеобухватност таквог решења.

Коначна судска одлука (последња одлука донесена по једној ствари) мора да задовољи превасходно извесне критерије који говоре у прилог релативности постигнуте истине: заштита повређеног правнозаштићеног добра је усмерена ка човеку и друштву. Ако је у питању субјекат чије је добро повређено или угрожено сврсисходност и благовременост одлуке би се могла ценити најкасније до последње могућности ка остварењу компензације оштећеном (макар и моралне). С овог становишта постоји ограничен временски интервал — у коме је оправдано одлучивати по једној кривичноправној ствари.

С аспекта друштва генерална и специјална превенција се остварује и има свој смисао уколико се одлука донесе у периоду блиском извршењу дела — а таква одлука се не може увек заснивати на темељно, пажљиво, неометано, непристрасно прикупљеној доказној грађи и њеном оцењивању. Неки пропусти, извршени у фазама које претходе одлучивању се мултипликују и касније се све теже одстрањују. Окривљени не може стално бити под неизвесношћу, већ се његова ресоцијализација може започети, спровести и остварити тек по извршности пресуде.

Релативност постигнуте истине проистиче из релативног карактера доказних средстава (исказ сведока заснован на манљивом запажању, памћењу и преношењу, пропуштеном кроз призму субјективности, наводна објективност индиција настала свесним, дакле лажним, произвођењем другог узрочног односа).

Индивидуалност судије и евентуални превиди дају субјективну ноту постигнутој истини (доношење одлука у претходном поступку, одбир, извођење, оцена доказа, оцена довољне извиђености ствари, одлука).

Број инстанци које преиспитују одлуку је ограничен — што указује на лимитирано ангажовање правосудног апарата око једне кривичноправне ствари и на релативност исхода.

Помиловање — одрицање државе од кривичноправног захтева у извесним случајевима има значај својеврсне евентуалне треће инстанце, која вансудским путем уподобљава судску одлуку новонасталој или минулој друштвеној опасности дела или учиниоца — модификованом елементу кривичног дела.

Одступања од начела истине (забрана утврђивања одређених правнорелевантних чињеница, искључење неких доказних средстава) говори у прилог свесном несазнавању истине ради заштите интереса вишег реда у појединим типу случајева.

Сваки учесник у поступку не одговара за давање лажног исказа због изношења своје представе о ствари супротно оном фактичком стању утврђеном пресудом као истинитом. Ова околност такође упућује на релативност истине у пресуди.

Кривично дело је резултат укрштања животних токова разних субјеката обојених и условљених колоритом њихових менталитета и карактера, које се расплиће у једном кризном тренутку извршења дела. Међутим, за кривичног судију и кад стекне утисак јасноће о елементима дела, оно је само чвориште одакле се рачвају све нити које су га условиле а њих треба назрети, испитати, утврдити и одлучити о њиховом узајамном дејству. Сазнање сваког од ових елемената је комадић који се уклапа у мозаик.

Сваки фрагмент стварности није од подједнаког значаја за понирање у суштину — битне појединости су оне које дају коначан вид сазнатој истини. У судском поступку њено постизавање би се остваривало пресеком релативних истина, заједничким именитељем суочених, разумно одабраних релативних истина о кривичном делу.

Апсолутна истина (уколико прихватимо њено постојање) о кривичном делу је само релативна истина о кривичном догађају као целини. Релативност се састоји и у условљавању њене тачности — дакле у њеној конкретности. Конкретност ове истине се своди на законски одређено биће кривичног дела, дакле на правом одређене елементе који се утврђују а не све околности у чијем оквиру се одвија кривично дело. Конкретност ове истине се састоји и у доказним средствима дозвољеним правом и законом утврђеном поступку. То су све услови под којима судска одлука постаје истинита. Апсолутна истина се према томе, мора схватити дијалектички — као релативно апсолутна.

Релативност сазнања појединаца о догађају ипак израста кроз сукобљавање, филтер схватања разних лица, искуства и разума судија у апсолутну истину. Сведоци, окривљени и оштећени износе своју представу о догађају — заједнички елементи тих исказа (посебно уколико су поткрепљени другим доказима) указују на објективност — на верност одраза објективне стварности (уколико се из односа интереса учесника може елиминисати свесни договорни идентитет изјава). Према томе, доказна

грађа (укључујемо и исказе) може да да објективни супстрат, који на известан начин представља апсолутну истину.

Законом прописан поступак коригује субјективност судије, намеће му одређене форме, исходи неке закључке; суђење је зборно (сем изузетака) што омогућује допуњавање, кориговање, што разуђује субјективност и даје одлукама карактер објективног; присуство јавности је надзор, контрола и својеврстан психолошки притисак који присиљава суд да се дистанцира, уколико је могуће, од своје индивидуалности, и да одлуци да обележје независности од субјекта доношења.

Свест о могућности обарања пресуде такође принуђава суд да преиспитује своју одлуку. Затим, иако суд одлучује, та се одлука фактички образује ставовима, изнетим и оцењеним доказима, предлозима, објашњењима која дају и странке и сведоци, вештаци, оштећени и други учесници у поступку. У самом процесу формирања одлуке њу граде пред судијом сви учесници поступка — те његова одлука не може бити спекулативна и чисто субјективна. Објективност одлуке је неминовна, јер је везана чињеничним стањем (објективном стварношћу) а субјективни моменти су или у коначном исходу занемарљиви (јер не оштећују суштину) или су поправљиви — редовни и ванредни правни лекови преиспитују одлуку — проширује се бројчано и квалитативно ниво арбитара.

Објективности и апсолутности одлуке би говорило и то у прилог што нове чињенице и докази утичу на понављање поступка независно од застарелости, амнестије или помиловања, издржане казне (у корист осуђеног) па чак и после смрти осуђеног (од стране лица из чл. 330. ст. 2. ЗКП).

Затим осећај правичности, иако својствен свим људима и епохама, разнолике садржине и историјски условљен, је упоран захтев који у друштву развијених етичких особина ипак има језгро објективизираних и апсолутних елемената. Правичност тражи апсолутну истину — јер кривична санкција која најрадикалније посеже за људским правима и слободама може бити друштвено оправдана једино ако је њено изрицање засновано на истини, а друштвена заштита је тек тада ефикасна.

Ми сматрамо да апсолутна, објективна и конкретна истина је могућност постизања у поступку — а да се и тада она не може круто и статички схватити већ кроз стално кретање, преображавање и прожимање — дијалектички. Овлашћења у ЗКП су посебно пажљиво одабрана и опрезно дата када је у питању осуђујућа пресуда — тако да је постојање апсолутне истине тада остварљивије.

Нормирање начела истине у ЗКП

Начело истине је установљено у чл. 9. ЗКП:

„Суд и државни органи који учествују у кривичном поступку дужни су да истинито и потпуно утврде чињенице које су од важности за доношење законите одлуке.

Они су дужни да са једнаком пажњом испитују и утврђују како чињенице које терете окривљеног тако и оне које му иду у корист".

У кривичном поступку терет доказивања не лежи на окривљеном већ је примењен принцип favor defensionis — услед кога окривљени може остати пасиван а тужилац (првенствено — пошто је поступак претежно акузаторски) ће прибавити доказе одговорности за дело. Начело истине обавезује и суд и тужилаштво и друге државне органе да потпуно и исцрпно, савесно процене и прикупљају како доказе који иду у прилог оптужбе тако и оне у интересу одбране.

Подела терета доказивања (при којој свака странка треба да поткрепи своје тврђење доказима) прихваћена у парничном поступку не одговара начелу истине кривичног поступка. Руководећи се искључиво сопственим интересима, свака странка би својом диспозицијом предочавала доказну грађу која непотпуно, једнострано и пристрасно расветљава кривични догађај. Диспозиција странака би паралисала иницијативу суда и других државних органа у поступку и онемогућила свестрано, потпуно и објективно утврђивање истине.

Постулат начела истине је и слободна оцена доказа (чл. 10. ЗКП). Законска оцена доказа онемогућава сазнање истине — најчешће је јако сталешко оружје озакоњења неједнакости пред законом док уколико је заснована на искуству поседује извесну вредност — али с обзиром на њену нееластичност непримењива је у појединачном случају и не доводи до истине.

Слободна оцена доказа не значи арбитрерност, самовољу, злоупотребу, недоследност и пристрасност. Слободна оцена доказа је невезаност судије законским правилима о оцени доказа — сопствена разумска, искуствена, психолошка и логичка оцена веродостојности и вредности доказа — са обавезом да буде објективизирана образложењем које ће бити доследно и свима доступно. Слободно уверење се не ограничава, али се заснива на закону само у односу на наступање и извођење доказа. Суд је независан у својој одлуци, суд суди на основу Устава и закона, по слободно формираном уверењу без обзира на сугестије, притисак других органа, појединаца или јавности.

Према чл. 15. ЗКП кривични суд има овлашћење самосталног решавања прејудицијалног питања из надлежности суда у другом поступку или другог државног органа. Прејудицијална питања су правна питања која се односе на материјално кривично право, њихово решење је предуслов за примену једне одредбе кривичног закона и представљају самосталну целину која је подобна за решавање у одређеном поступку. Формална истина (прихваћена претежно у парничном поступку) или целисходност у управном не пружају довољну гарантију истине — законодавац зато омогућује кривичном суду да прејудицијално питање реши у складу са одредбама о доказивању у кривичном поступку уз примену материјалних одредаба које би примењивао и надлежни орган. У погледу оцене учинилаштва кривичног дела

кривични суд није везан одлуком суда у другом поступку или другог државног органа.

Суд поседује нека овлашћења инквизиторског поступка — наиме, постоји обавеза суда да и по властитој иницијативи прибавља доказе, и није ограничен предоченом доказном грађом коју су понудиле странке. Нпр. веће има овлашћење да на главном претресу може да нареди извођење оних доказа од којих су странке одустале или их нису ни предложиле (чл. 295. ст. 5. ЗКП). У мешовитом поступку суд није пасивни посматрач и удаљени арбитар већ субјекат који доприноси јасноћи и потпуности доказног материјала, активно учествује у поступку. Ово је неопходно, пошто би у случају пасивности једне или обеју странака истина била тешко докучива.

Признање као regina probationem је доживело обезвређење. Понекад је мотивисано психопатским, користољубивим или алтруистичким разлозима иако је најчешће поуздано. Оно, према томе, не може бити довољно само за себе, већ једино проценом сваког доказа понаособ и у вези са другим доказима може довести до утврђивања истине. Други докази се морају утврђивати и због могућности порицања признања, а првенствено ради стицања јасне представе о кривичном догађају.

Право beneficium novorum — невезаност подношења доказа за рок — указује на подређивање начела процесног поштења и дисциплине странака превасходном интересу остварења истине. ЗКП чврсто стоји на овом становишту: у току читавог првостепеног поступка могу се подносити нови докази, они се могу инкорпорирати и у жалби на пресуду и у другостепеном поступку, а уколико су од битног значаја нови докази се могу изнети и после правоснажности пресуде у захтеву за понављање кривичног поступка. Нови доказни материјал је од пресудног значаја за постизање истинитости одлуке и друга начела су стога потиснута.

Постоје и многи други процесни инструменти за остварење начела истине: да би доказни поступак био завршен веће треба да утврди да је ствар довољно извиђена (чл. 307. ст. 2. ЗКП), завршени главни претрес веће може поново отворити ради допуне поступка (чл. 316. ст. 1. ЗКП) итд.

Одступања од начела истине у нашем кривичном поступку

Сва начела кривичног поступка (начело легалитета, официјалности, непосредности, контрадикторности, усмености итд.) подређена су остварењу начела истине, и оно међу њима има највећи значај. Иако доследно спроведено и ово начело трпи одступања. То наводи Доленца да начело смотреност или целисходности постави као мерило, које детерминише важност појединог начела у конкретном случају.

Начело смотрености је „регулатор код разврставања основних начела између себе и у погледу свих основних начела зајед-

но према постулату одржања правног поретка у држави"[4]. Оно представља синтетички схваћена начела у својој укупности од стране законодавца — које нема неку своју самосталну садржину, али са једног општијег уздигнутијег нивоа утврђује целисходност сваког од постојећих начела. Сматрамо да би се допуна могла извршити у смислу проширивања и рашчлањавања постулата овог начела на општи заштитни објекат из чл. 1. ст. 1. КЗ. (Одржање правног поретка мислимо да је сувише уска формулација а такође и доста апстрактна да створи јасну представу о руководном критерију).

Чл. 317. ст. 1. ЗКП прописује идентитет чињеничне основице оптужбе и пресуде: објективни (чињенични опис дела обухваћен постојећом или на главном претресу измењеном или проширеном оптужницом) и субјективни идентитет (истоветност оптуженог). Ratio legis ове одредбе је у уставном праву на одбрану где би прекорачење оптужбе значило њену негацију, због немогућности прикупљања доказа за вишак оптужења, сталне неизвесности, неприпремљености и могућих несмотрених изјава на штету оптуженог.

Истина се мимоилази и применом прописа који утврђују „nemo prodere se ipsum", презумпцију невиности, „in dubio pro reo" итд. Начело „in dubio pro reo" значи да уколико се јавља сумња у погледу било које правно релевантне чињенице при доношењу пресуде мора се узети да постоје, односно да не постоје, оне које су повољније по окривљеног. Приликом размимоилажења при тумачењу правних прописа треба, дакле, прихватити оно које више погодује окривљеном. Схватање начела „in dubio pro reo" као обавезе суда да као непостојећу узме чињеницу која је на штету окривљеног, а при којој се јавља сумња у њено постојање сукобљава се са општим правилима о доказивању — пошто се таква чињеница не може сматрати доказаном према захтевима ЗКП при доношењу одлуке. У складу са напред изложеним, начело „in dubio pro reo" се везује за постојање чињеница које су у прилог окривљеног.

Чл. 58. ст. 1. и чл. 62. ст. 1. ЗКП (претпоставка одустанка од гоњења услед понашања које не представља нужно манифестацију воље), преклузивни рокови постављају као примарно начело процесне економије и процесне дисциплине. Странке би могле у противном да поступак непотребно одуговлаче, тактизирају, ометају и онемогућавају правилан и ефикасан рад суда.

Од начела истине одступа се и у погледу извесних доказних средстава: сведоџбе сведока и испита окривљеног.

Окривљени приликом испита није дужан да изнесе своју одбрану, нити да дâ одговоре на постављена питања, а уколико исказује не постоји обавеза саопштавања истине. Окривљеном треба обезбедити одбрану која одговара његовим схватањима о најадекватнијој заштити његових права. Он мора имати пуну

[4] Др М. Доленц: *Теорија судског кривичног поступка за Краљевину Југославију*, Београд, „Геца Кон", 1933, стр. 8.

слободу исказивања као и право да не исказује када својом изјавом може погоршати сопствени положај. Окривљени не може бити ограничен ни обавезом чувања тајне нити страхом од давања лажног исказа.

У односу на сведоџбу сведока постоји низ одступања:

а) Чл. 211. ЗКП — искључена су као сведоци: лица која би својим исказом повредила дужност чувања војне или службене тајне, док их надлежни орган не ослободи те обавезе, као и бранилац у погледу повереног му од стране окривљеног у својству браниоца. Императив чувања војне и службене тајне као и однос неопходног поверења, као постулата одбране, су овде превасходни интереси. Уколико би за потребе поступка дошло до сазнавања такве тајне од стране неовлашћених лица извесност штетних последица би била већа од могуће користи. Ефикасна одбрана захтева однос поверења: бранилац мора сазнати околности које иду у прилог окривљеном да би их истакао и успешно аргументовао а неповољне околности зато да би потражио противдоказе или их приказао у повољнијем светлу по окривљеног.

б) Хумани обзири и општи принципи искључења самооптужења налажу установљавање права сведока да не пружи одговор на поједина питања ако је вероватно да би себе или свог блиског сродника изложио тешкој срамоти, знатној материјалној штети или кривичном гоњењу (чл. 213. ЗКП). Оваква одредба је изузетно ретка у савременим законодавствима.

в) Ослобођење од опште дужности сведочења односи се на: брачног друга, блиске сроднике окривљеног, усвојеника или усвојиоца, као и верског исповедника у погледу оног што му је окривљени саопштио (чл. 212. ЗКП). Подлога ове одредбе је у уставном праву на слободно исповедање вере, као и жеље да се одстране дилеме које налаже дужност исказивања истине с једне стране и потреба заштите интереса блиских лица с друге.

Лица блиска окривљеном би у противном, императивним нормама била принуђена да допринесу поремећају у личним односима, дубоком преживљавању, дилеми, кајању, страху од освете, испаштању. У пракси ова би лица веома често, из наведених разлога, исказивала неистинито. Да не би долазило до вршења кривичног дела давања лажног исказа због односа са окривљеним закон блиска лица ослобађа дужности сведочења. Очување брака и породице као важног фактора у ресоцијализацији евентуално осуђеног је такође у разлозима ове одредбе.

Забрана reformatio in peius прописана чл. 348. ЗКП представља крупно одступање од начела истине. Уколико је изјављена само жалба у корист окривљеног, пресуда се не сме изменити на његову штету (у погледу описа дела, правне квалификације и казне). Ова забрана се везује и за нови претрес у случају укидања првостепене пресуде — суд при извођењу доказа може утврдити нове онерозности за окривљеног али их не уноси у пресуду, нити оне могу да утичу на одлучивање, што представља очит раскорак са истином.

Забрана reformatio in peius је предвиђена и приликом улагања ванредних правних лекова (понављања поступка — ако је захтев поднесен у корист осуђеног — чл. 377. ст. 4. ЗКП и захтева за заштиту законитости чл. 391. ст. 4. ЗКП).

Ratio legis ове одредбе је у уставном принципу права на жалбу, које се стимулише тек обезбеђењем гарантије непогоршавања положаја окривљеног сопственом иницијативом.

Уставом је сваком грађанину дато право на жалбу. Оно има вишеструки смисао: окривљени који сматра да је пресуда неправилна или да су њом неосновано повређена или недовољно заштићена његова права има могућност да поновним преиспитивањем од стране више инстанце или оствари своје право или се увери у своју заблуду. Окривљени може да иницира и поступак који открива значајне неправилности, које би иначе остале незапажене, и штетиле и субјекту и угледу правосуђа. Право на жалбу указује и на то да ауторитет правосудног система мора да се потврђује и заснива на могућности критике и контроле од стране окривљеног и других лица преко донетих одлука.

Уколико би окривљени улажући жалбу, поред недостатка правног образовања и неукости — опште, што је најчешће случај, морао да стрепи и од могућности погоршања свог положаја — то би довело до ситуације да се из опрезности задовољава оним што је стекао да не би и то изгубио. Право на жалбу би тада постало празна и неупотребљива декларација.

Пут сазнавању истине може бити запречен и вољом странака — у чл. 346. ЗКП се другостепеном суду ограничава контрола чињеница путем жалбених разлога. Разлози реалности и хуманости ускраћују ову могућност суду пошто би окривљени морао да врши избор између обавезе да допринесе правилној одлуци, на своју штету и чак по сопственој иницијативи, или да заштити своје интересе.

Искључиво придавање својства веродостојности одређеном доказном средству и занемаривање осталих без испитивања је такође одступање од начела истине:

а) У чл. 372. ст. 1. т. 2. ЗКП се прописује да се кривични поступак окончан правоснажном пресудом може поновити ако се докаже да је до пресуде дошло извршењем кривичног дела судије, судије поротника или лица које је предузимало истражне радње. Једино доказно средство је правоснажна пресуда којом је утврђена одговорност наведених лица за то дело.

Смисао ове одредбе је у сужавању могућности употребе средстава којима би се утицало на опадање ауторитета и поверења у правосудне органе. Доказно средство овде није произвољно већ је то оно за које постоји претпоставка истинитости — оно које заслужује највеће поверење, али не без резерве.

б) У чл. 169. ст. 5. КЗ се установљава одговорност за клевету уколико се за другог лажно износи или проноси да је учинио кривично дело за које се гони по службеној дужности, иако је имао основаног разлога да поверује у истинитост тих опаски (уколико нису испуњени услови из чл. 173. ст. 2. КЗ).

Доказивање истинитости је дозвољено само путем правоснажне пресуде, а другим доказним средствима једино уколико гоњење или суђење није могуће или дозвољено.

Неприкосновеност личности, обезбеђење спокојства и отклањање олаког и злонамерног посезања за туђом чашћу и угледом је засенило начело истине.

Закључак

Принцип слободне оцене доказа обогаћује своју суштину у кривичном поступку нашег правосудног система инспирисаном марксистичком логиком и социјалистичким хуманизмом, где суд „као представник јединственог народног суверенитета" не прилагођава истину интересима појединаца већ је исказује у складу са општим начелима прихваћеним у поступку.

Одраз кривичног догађаја се образује у свести судије (интелектуална сфера) у виду чињеница релевантних за биће кривичног дела и доношење законите одлуке (одраз се формира у већини случајева адекватно збивању у стварности).

„Марксистичка методологија врши свестрано разматрање кривичног догађаја у сплету друштвених збивања и суди о њему у спектру социјалистичке правне свести. Одраз формиран од кривично правно релевантних чињеница, откривених и утврђених на овај начин, показује истину о кривичном догађају... За истину је потребна подударност одраза са догађајем онако како се одиграо у стварности, потребна је извесност да се догађај одиграо онако како га је сазнао (сагледао) кривични суд".[5]

Правда оживљава, материјализује се, ако као свој показатељ и претпоставку има истину. Досегнути правду неминовно повлачи сазнање истине.

Истина, ако је руководни принцип правосуђа, охрабрује и подстиче грађане да разреше неповољно бреме у које су запали појавом кривичног догађаја путем иницирања кривичног поступка и обраћања суду. Поверење у правилност и законитост судске одлуке има позитивних ефеката и на плану генералне превенције, а кроз дуготрајно афирмисање и неоскрнављено потврђивање доприноси неговању алтруистичких а кочењу асоцијалних понашања.

ЛИТЕРАТУРА

Др Никола Рот: *Општа психологија*, „Завод за издавање уџбеника СРС", Београд, 1966.

Адам Шаф: *Неки проблеми марксистичке теорије истине*, „Култура", 1960, Београд.

W. Del—Negro: *Zum Wahrheitsproblem*, Kanstudien, 30 Band, 1925.

[5] Др Д. Димитријевић: *О истини у кривичном поступку, Годишњак Правног факултета у Сарајеву*, 1954, стр. 33.

В. И. Лењин: *Материјализам и емпириокритицизам*, „Култура", Београд, 1959.

Др М. М. Аћимовић: *Постизање истинитости пресуда, Југословенска ревија за криминологију и кривично право*, 1971, IX, 2, стр. 233.

Ф. Енгелс: *Л. Фојербах и крај немачке класичне филозофије*, в. К. Маркс и Ф. Енгелс: *Изабрана дела у два тома*, „Култура", Београд, 1959.

Др Т. Васиљевић: *Систем кривичног процесног права СФРЈ*, „Завод за издавање уџбеника СРС", Београд, 1964.

Богдан Шешић: *Основи логике*, „Научна књига", Универзитет у Београду, 1974.

Мр Л. Раонић: *Изузетци од принципа тражења материјалне истине у кривичном поступку, Правни зборник*, Титоград, јул 1971, бр. 1—2.

Др Д. Димитријевић: *Кривично процесно право*, „Савремена администрација", Београд, 1965.

Др Д. Димитријевић: *О истини у кривичном поступку, Годишњак Правног факултета у Сарајеву*, 1954, стр. 33.

Dr V. Bayer: *Начело тражења материјалне истине* и наш нови ЗКП, *Наша законитост*, 1953, VII, 12, стр. 649.

Божидар Марковић: *Уџбеник судског кривичног поступка Краљевине Југославије*, Београд, 1937.

Огорелица Никола: *Казнено процесуално право* (Загреб, 1899).

Dr V. Bayer: *С којом увјереношћу морају бити утврђене правно релевантне чињенице код доношења појединих судских одлука у кривичном поступку, Југословенска ревија за криминологију и кривично право*, 1971, IX, 1, стр. 25.

Др Срећко Зуглиа: *Грађански парнични поступак ФНРЈ*, Свеучилиште у Загребу, Загреб 1957.

Др М. Доленц: *Теорија судског кривичног поступка за Краљевину Југославију*, Београд, „Геца Кон", 1933, стр. 378.

Ленин: *Философские тетради*, ОГИЗ, 1947.

ИЗ СУДСТВА

НОВОПОДИГНУТЕ ЗГРАДЕ ГРАЂАНА И ПИТАЊА ПРИВРЕМЕНОГ ОСЛОБОЂЕЊА ОД ПОРЕЗА

Представком је оспорена законитост чл. 43. општинске одлуке о општинском порезу грађана пречишћени текст из год. 1973. Уставни суд Србије није нашао овај захтев основаним. Из образложења:

По завршеном претходном испитивању представке Суд је установио да је одредба чл. 43. пречишћеног текста оспорене одлуке о општинским порезима грађана истоветна с одредбом чл. 42. Одлуке о општинским порезима грађана из год. 1972. којом је прописано ослобађање од плаћања пореза на новоподигнуте зграде у трајању од 10 година. Оцењујући сагласност наведене одредбе с одговарајућим одредбама Закона о порезима грађана (Сл. гл. СРС бр. 51/71), Суд је нашао да Закон о порезима грађана не предвиђа ослобођење од плаћања пореза на новоподигнуте зграде. За прописивање ослобођења од плаћања пореза у складу с одредбама чл. 11. Закона о порезима грађана овлашћене су општинске скупштине. Одредбом чл. 43. оспорене одлуке о општинским порезима грађана је прописано такво ослобођење у трајању од 10 година. Привремена ослобођења од плаћања пореза стечена пре 1. I 1972. године остају на снази до истека рока од којега су призната, сагласно чл. 51. наведене одлуке и чл. 299. Закона о порезима грађана.

(Из решења Уставног суда Србије, У-212/74 од 19. XII 1974. године).

РАДНИ ЉУДИ САМИ ОДЛУЧУЈУ О ОРГАНИЗОВАЊУ ООУР-а, А УСТАВНОМ СУДУ СЕ ТРЕБА ОБРАТИТИ РАДИ УТВРБИВАЊА ДА СЕ ИСПУЊАВАЈУ УСЛОВИ ЗА ОРГАНИЗОВАЊЕ ООУР-а ТЕК ОНДА АКО ТЕ УСЛОВЕ ОСПОРЕ ДРУГИ ДЕЛОВИ РАДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Уставни суд одбацио је предлог центра за домаћи смештај и васпитање деце да Суд утврди како центар испуњава услове за организовање основне организације удруженог рада и да је преостали део радне организације дужан потписати самоуправни споразум о удруживању.

Према члану 36. Устава радни људи у делу радне организације који чине радну целину и испуњавају остале услове наведене у Уставу имају право и дужност да такав део радне организације организују као основну организацију удруженог рада. Будући да су радни људи у центру за домски смештај организовали оновну организацију удруженога рада коју радни људи у осталом делу радне организације нису оспорили, никакво утврђење овог Суда да постоје услови за организовање основне организације удруженог рада није потребно, нити је правно могуће. Уставни суд одлучује о испуњавању услова за организовање основне организације удруженог рада тек онда ако те услове оспоре други делови радне организације, до чега међутим није дошло.

Што се пак тиче покретања спора о закључењу самоуправног споразума о удруживању, тај спор према чл. 44. Закона о конституисању и упису у судски регистар организација удруженог рада може покренути било која основна организација пред Уставним судом у року од 15

дана од дана кад већина основних организација донесе одлуку о закључењу тога споразума и потпише га. У овом предмету, међутим, не ради се о спору у закључивању самоуправног споразума о удруживању, јер такав самоуправни споразум не постоји, нити су га радни људи центра закључили или понудили другим деловима радне организације на усвајање, па стога не постоје процесне претпоставке за одлучивање Суда о том спору.

(Из решења Уставног суда Хрватске, бр. У-116/74 од 24. IV 1975. године).

КРИВИЦА ОДГОВОРНОГ ЛИЦА ЗАСНИВА СЕ НА ПРОПУШТАЊУ ДУЖНОГ НАДЗОРА

Првостепеном пресудом окривљени су оглашени одговорним због привредног преступа из чл. 109. ст. 1, тач. 4. у вези са ст. 2. Закона о девизном пословању, и осуђени, и то правно лице на новчану казну у износу од 60.000 динара, а одговорно лице у износу од 3.000 динара. Исто тако према правном лицу изречена је заштитна мера одузимања незаконите имовинске користи у утврђеном износу.

Пресуду су, одвојеним жалбама побијали и правно и одговорно лице, с тим што је правно лице навело да ће разлоге жалбе накнадно доставити.

Решавајући по поднетим жалбама Виши привредни суд Србије је својом пресудом одбио исте као неосноване и првостепену пресуду у целости потврдио.

Окривљено предузеће доставило је жалбу без разлога те је жалилац позван да у року од 5 дана достави разлоге жалбе, што окривљени није урадио. Према томе, Виши привредни суд се ограничио на испитивање првостепене пресуде, у односу на окривљено предузеће у смислу чл. 346. ст. 2. ЗКП, па је нашао да не постоји повреда одредаба кривичног поступка, да на штету окривљеног предузећа није повређен материјални пропис и да је првостепени суд при одмеравању казне окривљеном имао у виду све околности које су од утицаја да казна буде већа или мања у смислу чл. 18. ЗОПП. Стога је жалба окривљеног предузећа одбијена као неоснована.

Исто тако, неоснована је жалба окривљеног одговорног лица. Наиме, окривљено одговорно лице у жалби не побија тачност утврђеног чињеничног стања о купопродаји девиза увозом робе широке потрошње у односу на постојање привредног преступа у питању, већ неосновано наводи да привредни преступ није учињен његовом радњом, већ од стране другог лица које је потписник уговора као службеник окривљеног предузећа. Окривљено одговорно лице је шеф пословнице те се његова одговорност састоји у пропуштању дужног надзора као шефа пословнице сходно чл. 6. и 8. ЗОПП, без обзира што он лично није потписник уговора у питању. Поред тога, одговорно лице је на главном претресу признало да је учествовало у пословима у вези увозних закључака, изузев једнога закључка. Према томе, изнету одбрану у жалби окривљеног одговорног лица суд није могао прихватити.

(Из пресуде ВПС Србије Пкж. 69/75. од 2. IV 1975. године).

ПРЕИСПИТИВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ЦИЉЕВА ОДРЕЂЕНИХ РУКОВОДЕЋИХ РАДНИХ МЕСТА ЗА ВРЕМЕ ОД РЕИЗБОРНОСТИ

(Према решењу Окружног суда у Београду Гж. 8347/74. од 30. децембра 1974. године).

Из образложења:

Акт о распоређивању тужиоца на друго радно место донет је 1. XI 1973. године после закључивања самоуправног споразума о међусобним односима радника у туженој организацији удруженог рада. Већ и због тога примена члана 85. ранијег Правилника о радним односима није долазила у обзир. Одредбом члана 94. Самоуправног споразума о међусобним односима радника у удруженом раду односи се на даљу судбину радника који је, због неизвршавања постављених циљева разрешен руководеће функције пре истека мандата.

У члану 12. став 3. Закона о међусобним односима радника у удруженом раду предвиђено је да се за одређена руководећа радна места могу утврдити задаци које радник на таквом радном месту мора постићи за време од реизборности. Према ставу 5. истог члана, на овом радном месту сваке године се врши преиспитивање остваривања циљева које радник на таквом радном месту мора постићи.

Првостепени суд је пропустио да утврди да ли је Самоуправни споразум о међусобним односима радника у удруженом раду предвидео да се поменуте законске одредбе односе и на радно место на којем је тужилац радио пре смењивања иако је од тога зависила могућност примене члана 94. Самоуправног споразума радника у удруженом раду код оцене законитости решења о смењивању и распоређивању тужиоца на друго радно место.

Младен Косовац

САОПШТЕЊА

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

На седници Управног одбора, одржаној 19. септембра 1975. године, донета су следећа решења:

1) Узет је на знање извештај председника, секретара и благајника о раду Коморе.

2) Узет је на знање извештај да је 16. септембра 1975. године делегацију наше Коморе примио председник Извршног већа Војводине, друг Никола Кмезић. Положај адвокатуре Војводине разматраће се на седници Извршног већа у октобру месецу. Задужен је Покрајински секретаријат за финансије да у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за правосуђе и општу управу и Адвокатском комором Војводине припреми исцрпну информацију о стању у адвокатури Војводине.

3) Управни одбор прихватио је закључке Збора адвоката Новог Сада и предлог за одржавање Ванредне скупштине с тим да ће се датум одржавања Ванредне скупштине накнадно одредити.

4) Управни одбор закључио је: Нацрт правилника о самоуправној контроли адвоката у Војводини и Предлог допуне Статута Адвокатске коморе Војводине, које су припремили у заједничком раду Комисија за Статутарна и нормативна акта и Комисија за прописе, достављају се Општинским организацијама адвоката на дискусију.

5) Решењем бр. 286/75. уписује се у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине Ђорђе Гарабандић, са седиштем адвокатске канцеларије у Жабљу, М. Тита бр. 65 са даном 19. септембар 1975. године.

6) Решењем бр. 285/75. уписује се у Именик адвоката Габрић Л. Јосип, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, у Ул. Раде Кончара бр. 51, са даном 19. септембар 1975. године.

7) Решењем бр. 332/75. брише се из Именика адвоката др Калмар Отокар, адвокат у Кањижи, са даном 30. септембар 1975. године због пензионисања. Мимоиђено је одређивање преузиматеља, јер нема недовршених предмета.

8) Решењем бр. 326/75. брише се из Именика адвокатских приправника Халупа Андреја, адвокатски приправник из Панчева, са даном 20. август 1975. године, јер је уписан у Именик адвоката.

9) Решењем бр. 330/75. брише се из именика адвокатских приправника Гарабандић Ђорђе, адвокатски приправник из Новог Сада, са даном 19. септембар 1975. године, јер је уписан у Именик адвоката.

10) Решењем бр. 325/75. брише се из Именика адвокатских приправника Радмила Анђелић, адвокатски приправник из Новог Сада, са даном 14. јуни 1975. године, јер је уписана у Именик адвоката.

11) Решењем бр. 300/75. брише се из Именика адвоката Чешљевић Момчило, адвокат у Србобрану, са даном 1. септембар 1975. године, због заснивања радног односа.

12) Решењем бр. 307/75. узето је на знање да Михајловић Драгутин, адвокат у Бечеју, са даном 1. октобар 1975. године, пресељава седиште своје адвокатске канцеларије у Аду, у Ул. Б. Кидрича бр. 48.

13) Решењем бр. 301/75. брише се из Именика адвоката Марић Слободан, адвокат у Новом Бечеју, са даном 31. август 1975. године, јер жели да ужива пензију. За преузиматеља одређен је Марић Златоје,

адвокат у Новом Бечеју. Узето је на знање да Марић Слободан задржава чланство у Фонду посмртнине.

14) Решењем бр. 306/75. брише се из Именика адвоката Предин Лазар, адвокат у Бечеју, са даном 1. септембар 1975. године, због пензионисања. Преузиматељ није одређен јер нема недовршених предмета. Узето је на знање да Предин Лазар задржава чланство у Фонду посмртнине.

15) Решењем бр. 294/75. брише се из Именика адвокатских приправника Глумац Верица, адвокатски приправник из Н. Сада, са адвокатско-приправничком вежбом код Вере Рапајић, адвоката у Новом Саду, са даном 31. август 1975. године, због заснивања радног односа.

16) Решењем бр. 311/75. брише се из Именика адвокатских приправника Пушин Мирослав, адвокатски приправник из Новог Сада, са вежбом код Перваз Јована, адвоката у Новом Саду, са даном 31. август 1975. године, због заснивања радног односа.

Управни одбор
Адвокатске коморе Војводине

МИЛОРАД АРСЕНИЈЕВИЋ

У Н. Саду умро је 4. јула 1975. године Милорад Арсенијевић, пензионисани адвокат из Н. Сада.

Милорад Арсенијевић рођен је 22. септембра 1898. године у Чачку. Гимназију је учио у Чачку и Београду. Право студирао на (тада тек основаном) Правном факултету у Суботици, где дипломира са првом генерацијом дипломираних правника овог факултета 1923. године.

Адвокатско-приправничку праксу обављао у Суботици и Новом Саду. Адвокатски испит положио пред испитном комисијом Апелационог суда у Н. Саду 1927. године. Адвокатску канцеларију отворио је у Н. Саду 1927, коју води све до окупације Н. Сада 1941. Како су мађарске војно-окупаторске власти прогнале све Србе, који су се доселили на територију Бачке после 1918. године, то је морао напустити Нови Сад априла 1941. Пресељава се у Београд и Чачак. У Београду је пријавио адвокатуру да би имао занимање, но међутим није радио. За време боравка у Чачку активно ради у НОП-у.

После ослобођења Новог Сада враћа се и ради једно време у правним службама покрајинских органа, а извесно време у привреди, све до 1951. године. Отвара поново адвокатску канцеларију 1951. у Новом Саду, коју води све до пензионисања 1973. године.

У предратном периоду свога рада у адвокатури Милорад Арсенијевић се бавио претежно одбранама — кривичним стварима. Убрзо је стекао глас уваженог криминалисте. Поред солидног знања, велике вредноће и приметне професионалне умешности, Милорад Арсенијевић, као бранилац уносио је извесну ноту тврде борбености и динамике, насупрот смиреном академизму, чиме су још увек били знатно оптерећени правници старије генерације ове средине. Стога, а и услед широке непосредности у опхођењу, стекао је популарност код ширих слојева грађанства и сељака. У послератном периоду вођења адвокатуре

бави се претежно грађанским стварима. Зналачки, стручно и упорно залаже се за остваривање права својих клијената.

Милорад Арсенијевић, пуританац по начину живота, скроман и строг и према себи и другима, волео је адвокатуру, којој се сав предао и коју је напустио тек скрхан болешћу, да би уживао више него скромну адвокатску пензију. Остаће у дугој успомени име Милорада Арсенијевића и као човека и као адвоката.

М. Б.

Др ЉУДЕВИТ ПАП

У Суботици је умро 10. јула 1975. године др Људевит Пап, пензионисани адвокат из Суботице.

Др Људевит Пап родио се у Жомбољи (сада румунски Банат) 19. марта 1888. године. Гимназију је учио у Сегедину (матурирао 1905). Правне науке студирао у Будимпешти, где је стекао и академски степен доктора правних наука.

По завршетку студија, а до првог светског рата, радио у државној администрацији, правне струке, у Будимпешти и на Ријеци. По завршетку рата долази у Суботицу, где од 1921. године па све до смрти стално живи.

У Суботици ради као адвокатски приправник у тада познатим адв. канцеларијама др Тордаиа и др Хаваша. Адвокатски испит је положио пред испитном комисијом Апелационог суда у Н. Саду 1932. године. Отвара адвокатску канцеларију 1932. године у Суботици, коју води све до пензионисања 1960. године.

Др Људевит Пап био је као човек, лично скроман, а као адвокат изразито савестан. Сав се био предао своме позиву, па је и свој лични живот тако водио. Тако рећи, живео је са својим странкама у њиховим бригама и са њиховим проблемима, сав у настојању да им се остваре њихова права. Адвокатура је била његов стил живота, а не само професија. Сиромашну клијентелу увек је заступао бесплатно, па је са те стране био знатан притисак на његову канцеларију, што је прихватао као нормално.

Иако је био дугогодишњи адвокат, и са бројном клијентелом, насупрот већини тадашњих адвоката, не стиче никакву имовину — сем имена поштеног човека и угледа савесног и доброг адвоката — па ће дуго такав остати у успомени суботичког грађанства и војвођанских адвоката.

М. Б.

IZ SADRŽAJA ČASOPISA

GLEDIŠTA

Časopis za društvenu kritiku i teoriju (Beograd)

Iz sadržaja broja 4/1975.

Popović, Mihailo: SOCIJALISTIČKO I BURŽOASKO-DEMOKRATSKO USMERAVANJE JAVNOG MNENJA I NJEGOVA BIROKRATSKA MANIPULACIJA

Goati, Vladimir: JAVNO MNENJE I IDEOLOGIJA

Vreg, France: FUNKCIJA JAVNOG MNENJA U DELEGATSKOM SISTEMU

Bačević, Ljiljana: SREDSTVA MASOVNOG KOMUNICIRANJA KAO FAKTOR DINAMIKE JAVNOG MNENJA

Pegan, Sergije: JAVNO MNENJE I NAŠ DRUŠTVENO-POLITIČKI SISTEM

Iz sadržaja broja 5—6/1975.

Možina, Stane: UTICAJ RADNE OKOLINE NA OUR

Iz sadržaja broja 7—8/1975.

Marković, Živko: SAMOUPRAVLJANJE I KLASNA SVEST KOMUNISTA

Živković, Miroslav: RADNI STAŽ I MINULI RAD

Sekulović, Aleksandar: MOGUĆNOST I STVARNOST INTERESNIH ZAJEDNICA

JUGOSLOVENSKA REVIJA ZA KRIMINOLOGIJU I KRIVIČNO PRAVO

(Beograd)

Iz sadržaja broja 4/1975.

Stajić, Aleksandar: IZGRADNJA JUGOSLOVENSKOG MATERIJALNOG KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA NA OSNOVAMA NOVIH USTAVNIH REŠENJA

Caca, Đorđi: RAZGRANIČAVANJE SAVEZNOG, REPUBLIČKOG, ODNOSNO POKRAJINSKOG KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA SA OSVRTOM NA OSNOVNA PITANJA U VEZI SA DONOŠENJEM REPUBLIČKIH ODNOSNO POKRAJINSKIH KRIVIČNIH ZAKONA

Bavcon, Ljubo: MOGUĆNOSTI NOVIH INKRIMINACIJA ODNOSNO DEKRIMINACIJA U JUGOSLOVENSKOM KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU

Lazarević, Ljubiša: ZAKONODAVNA NADLEŽNOST U REGULISANJU KRIVIČNOPRAVNOG POLOŽAJA MALOLETNIH UČINILACA KRIVIČNIH DELA

Đorđević, Miroslav: KRIVIČNOPRAVNA ZAŠTITA JEDINSTVA JUGOSLOVENSKOG TRŽIŠTA

Zlatarić, Bogdan: KOLIZIONE NORME U SFERI KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA

Petrić, Branko: OSNOVNI PROBLEMI KRIVIČNOG PROCESNOG PRAVA SA OSVRTOM NA PREDSTOJEĆU NOVELU ZAKONIKA O KRIVIČNOM POSTUPKU

Jovović, Ilija: MESTO I ULOGA ORGANA UNUTRAŠNJIH POSLOVA U KRIVIČNOM POSTUPKU

Kobe, Peter: GARANCIJE ZA ZAŠTITU INTEGRITETA LIČNOSTI I TRAJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA

Hinderer, Hans: LIČNOST POVRATNIKA

Vuković, Špiro: ODGOVORNOST RADNIKA TRGOVINSKIH RADNJI

INFORMACIJA O V KONGRESU UJEDINJENIH NACIJA O SPREČAVANJU KRIMINALITETA I TRETMANA PRESTUPNIKA

Iz sadržaja broja 1/1975.

Čulafić, Dobrosav: TRIDESET GODINA PRAVOSUĐA U SFRJ

Prvan, Ljubo: JAVNO TUŽILAŠTVO U PRAVNOM SISTEMU NOVE JUGOSLAVIJE

Pečar, Janez: PROSTOR I LJUDSKO PONAŠANJE

Grubač, Momčilo: KULTURA I KRIVIČNI POSTUPAK

Sunberg, Jakob W. F.: OTMICA AVIONA

REZOLUCIJE XI MEĐUNARODNOG KONGRESA ZA KRIVIČNO PRAVO

Turčin, Rudolf; Matijaca, Bartul; Berković, Krešimir: KRIMINALITET SHIZOFRENIH BOLESNIKA

Bayer, Vladimir: POSTDIPLOMSKI STUDIJI IZ KRIVIČNOPRAVNIH ZNANOSTI NA JUGOSLOVENSKIM PRAVNIM FAKULTETIMA

MILORAD-MIKA GAVRILOVIĆ (1910—1975) (Nekrolog)

NAŠA ZAKONITOST

Časopis za pravnu teoriju i praksu (Zagreb)

Iz sadržaja broja 4/1975.

Črnja, Ante: IDEJNO-POLITIČKI ZADAĆI SAVEZA KOMUNISTA U EFIKASNOM OSTVARIVANJU USTAVA U OBLASTI PRAVOSUĐA

Grbac, Sadeta: O PROBLEMIMA KADROVA U PRAVOSUĐU SR HRVATSKE

Ribica, Vjenceslav: NEKI PROBLEMI KOD ODREĐIVANJA PRAVIČNE NAKNADE

Hiršl, Marijan: PRILOG REVIZIJI NAŠEG KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA

Hiršl, Marijan: PRILOG DISKUSIJI O ORGANIZACIJI SUDOVA

Raspor, Andrija: PRILOG DISKUSIJI O TEZAMA ZA REPUBLIČKI ZAKON O NASLEĐIVANJU

Lazić, Ivan: U VEZI S DONOŠENJEM NOVOG REPUBLIČKOG ZAKONA O PRAVNOM POLOŽAJU VERSKIH ZAJEDNICA

Pokrajac, Đuro: O UKIDANJU SUVIŠNIH PROLAZA

Kramarić, Ivica: OD ČASOPISA „MJESEČNIK" DO ČASOPISA „NAŠA ZAKONITOST"

Kučeković, Vojislav: II MEĐUNARODNI KONGRES REGISTRACIJSKOG PRAVA

Iz sadržaja broja 5/1975.

ELABORAT KOMISIJE ZA PITANJA SAMOUPRAVNOG DRUŠTVENO-POLITIČKOG SISTEMA I MEĐUNACIONALNIH ODNOSA CENTRALNOG KOMITETA SAVEZA KOMUNISTA HRVATSKE (Usaglašavanje pravosudnog sistema u SRH s ustavnim sistemom)

Cvitan, Venceslav: STAVOVI SAVJETA

Hrnčević, Josip: O REORGANIZACIJI SUDSTVA

Dabelić, Đuro: NEKI AKTUELNI PROBLEMI U VRŠENJU PRAVOSUDNE FUNKCIJE

Prvan, Ljubo: ZASTUPSTVO JAVNIH INTERESA — PRETHODNIK JAVNOG TUŽILAŠTVA

Dika, Mihajlo: NEKI PROCESNO PRAVNI PROBLEMI U POSTUPKU U SPOROVIMA ZBOG POVREDE PRAVA NA DODJELU STANA

Marković, Ratko: ORGANIZACIJA I POLOŽAJ CENTRALNE EGZEKUTIVE U SOVJETSKOM SAVEZU I ŠVEDSKOJ

Iz sadržaja broja 6/1975.

Bačić, Franjo: RAZMIŠLJANJA U POVODU TRIDESETE GODIŠNJICE NAŠEG NOVOG KRIVIČNOG PRAVA

Vodinelić, Vladimir: IZLAZAK NA LICE MJESTA KAO SAMOSTALNA ISTRAŽNA RADNJA

Kambovski, Vlado: OBJEKTIVNA STRANA DOBROVOLJNOG ODUSTANKA OD IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA

Buturović, Jovan Lj.: OBJEKT KRIVIČNOPRAVNE ZAŠTITE KOD KRIVIČNOG DJELA NARUŠAVANJA NEPOVREDIVOSTI STANA IZ ČL. 154. KZ

Đurković, Đorđe: NOVI USTAVI I POSLEDICE PONIŠTAVANJA I UKIDANJA OPŠTIH AKATA

Kuna, Matko: MJESTO I ULOGA STRUČNIH SLUŽBI SAMOUPRAVNIH INTERESNIH ZAJEDNICA

Malenica, Zoran: KARAKTERISTIKE DELEGATSKOG MANDATA

Crnić, Jadranko: NEKI PROBLEMI U PRIMJENI ZAKONA O UKIDANJU AGRARNIH ODNOSA FEUDALNOG KARAKTERA NA PODRUČJU DALMACIJE I HRVATSKOG PRIMORJA

Ravnić, Anton: ZASNIVANJE I PRESTANAK RADNOG ODNOSA MALOLJETNOG UPOSLENIKA

Stojanović, Zoran: PRIMENA ČL. 186, ST. 2. KZ U PRAKSI

Napijalo, Dragan: O NEKIM PITANJIMA POSTUPKA UREĐENJA MEĐA

ODVJETNIK

Glasilo odvjetnika Hrvatske (Zagreb)

Iz sadržaja broja 5—6/1975.

POVODOM 30-GODIŠNJICE OSLOBOĐENJA ADVOKATIMA PALIM ZA SLOBODU 1941—1945.

Hekman, Josip: O NEKIM ASPEKTIMA ODŠTETNE ODGOVORNOSTI

Saboi, Željko: PITANJE VJERODOSTOJNOSTI FOTOKOPIJA

Čupović, Aleksandar: ADVOKATURA U HRVATSKOJ I SLAVONIJI OD 1690—1850.

Radoman, Dušan P.: DA LI SE PRIMENJIVAO ZAKONIK PETRA I?

Baica, Boris: POKRETANJE AKCIJE ZA UVOĐENJE NAGRADE „ZLATNA PLAKETA DRA IVE POLITEA"

Krstulović, Aurel: IZVEŠTAJ O SJEDNICI BUREAU-a MUA U HEIDELBERGU 26. IV 1975.

Iz sadržaja broja 7—8/1975.

Milić, Milenko: OSLOBOĐENJE RIJEKE KAO SLUČAJ RESTITUCIJE PRAVA

Bukljaš, Ivan: NOVI INSTRUMENTI PLAĆANJA I OSIGURAVANJA PLAĆANJA INVESTICIJA

Napijalo, Dragan: O NEKIM PITANJIMA POSTUPKA UREĐENJA MEĐA

Ignjatović, Borislav M.: ADVOKATI I KLIJENTI

Čupović, Aleksandar: ADVOKATURA U HRVATSKOJ I SLAVONIJI OD XVII do XIX st.

Šimatović, Dinko: TROŠAK OBRANE

INICIJATIVNI PRIJEDLOG KOMORE ZA IZMJENU ZAKONA O MIROVINSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU UPUĆEN KOMISIJI ZA PRIPREMU TEKSTOVA IZMJENA I DOPUNA ZAKONA

Štokić, Ante: U POVODU 30-GODIŠNJICE OSLOBOĐENJA I POBJEDE NAD FAŠIZMOM

OSIGURANJE I PRIVREDA

Časopis za teoriju i praksu osiguranja (Zagreb)

Iz sadržaja broja 3—4/1975.

Schutte, Ehrenfried: INFLACIJA I REOSIGURANJE

Dizdarević, Ibrahim: IZ RADA SKUPŠTINE UDRUŽENJA OSIGURAVAJUĆIH ORGANIZACIJA JUGOSLAVIJE

Pavić, Drago: OSIGURANJE KONTENERA PREMA INSTITUTSKIM KLAUZULAMA

Domjan, Ivan: ORGANIZACIJA OSIGURANJA ŽIVOTINJA U SRH I ULOGA VETERINARSKE SLUŽBE

Novak, Ivica: PRIMJENA UREĐAJA ZA DETEKCIJU I DOJAVU POŽARA. Da li su opravdani zahtjevi mnogih osiguranika za povećanje popusta zbog korištenja uređaja automatske dojave požara

Popović, Veljko: O INFORMISANJU KADROVA U ZAJEDNICAMA OSIGURANJA

Đorđan, Radivoje: ISTRAŽIVANJA TRŽIŠTA OSIGURANJA

Ćurković, Marijan: NEKOLIKO REČI O ODNOSU ZAJEDNICA OSIGURANJA I ORGANA CARINE KOD LIKVIDACIJE TZV. TOTALNIH ŠTETA NA VOZILIMA INOSTRANE REGISTRACIJE. Povodom prijedloga izmjena i dopuna carinskog zakona

Kežić, Stjepan: AKTUARSKI POSTUPAK OKO ODREĐIVANJA PREMIJSKE STOPE I PREVOĐENJA POSTOJEĆEG NA NOVI SISTEM CJENIKA PREMIJA ZA OSIGURANJE „AUTO-KASKA"

Iz sadržaja broja 5/1975.

Pigac, Ivan: UDRUŽIVANJE I SAMOUPRAVNO SPORAZUMIJEVANJE ZAJEDNICA OSIGURANJA I NJEZINIH ASOCIJACIJA

Novak, Ivica: OPASNOSTI OD PRAZNIH BAČAVA

Jamnicki, Julijan: OSIGURANJE GRAĐEVINSKIH SAMOHODNIH STROJEVA

Kežić, Stjepan: AKTUARSKI POSTUPAK OKO ODREĐIVANJA PREMIJSKE STOPE I PREVOĐENJA POSTOJEĆEG NA NOVI SISTEM CJENIKA PREMIJA ZA OSIGURANJE „AUTO-KASKA" (Nastavak)

Iz sadržaja broja 6—7/1975.

Bijelić, Mile: UTJECAJ INFLACIJE NA OSIGURANJE S POSEBNIM OSVRTOM NA UTVRĐIVANJE VISINE FAKTORA PODOSIGURANJA

Žužek, Jože: PROBLEMATIKA OSIGURANJA PERADI

Kovač, Vilko: DIOBA VIŠKOVA KOD OSIGURANJA ŽIVOTA

Ćurković, Marijan: SUSTAV OBVEZNOG OSIGURANJA GRAĐANSKE ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE NASTALE UPOTREBOM MOTORNOG VOZILA U ITALIJI

Csabay, Dezsö: EKONOMSKA ULOGA OSIGURANJA KOD KLASIKA MARKSIZMA

Kovačić, Ivan: PRAVNA NARAV UGOVORA O OSIGURANJU S OSVRTOM NA SUDSKU PRAKSU IZ OSIGURANJA OSOBA

PRAVNE SVESKE

Časopis za pravnu i društvenu problematiku (Beograd)

Iz sadržaja broja 24.

ZAŠTO ZAJEDNIČKE SLUŽBE NE MOGU BITI OOUR

OSNIVANJE STRUČNE SLUŽBE ZA SPROVOĐENJE SOCIJALNOG OSIGURANJA NE MOŽE SE SMATRATI KAO OSNIVANJE RADNE ORGANIZACIJE

RADNE ZAJEDNICE U USTAVU SFRJ

MODEL STATUTA RADNE ZAJEDNICE ZAJEDNIČKIH SLUŽBI U SASTAVU RADNE ORGANIZACIJE

Iz sadržaja broja 25.

SOCIJALNA POLITIKA I MERE U 1975. GODINI

Simović, Vojislav: RADNE ZAJEDNICE ZAJEDNIČKIH SLUŽBI U USTAVU SFRJ

Šćepanović, Božo: STICANJE SREDSTAVA ZA LIČNU I ZAJEDNIČKU POTROŠNJU U RADNOJ ZAJEDNICI ZAJEDNIČKIH SLUŽBI

Milisavljević, Ostoja: UGOVOR O KLINIČKOM I LABORATORIJSKOM ISPITIVANJU LEKOVA

Vidović, Mihajlo: NAPLATA POTRAŽIVANJA PO ZAKONU O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI I ZDRAVSTVENOJ SLUŽBI

Dimitrijević, Milan; Petrović, Sima: O NEKIM PRAKTIČNIM PRAVNIM PITANJIMA OTVARANJA, TRAJANJA I ZAKLJUČENJA BOLOVANJA

ORGANIZACIJA I RAD ARBITRAŽE ZA RADNE SPOROVE

Milisavljević, Ostoja: STAVOVI O IZBORU JEDINOG KANDIDATA PO KONKURSU

BENEFICIRANJE STAŽA DETAŠIRANOG RADNIKA U INOSTRANSTVU

Iz sadržaja broja 26.

Vidović, Mihajlo: PREDSTAVNICI DRUŠTVENE ZAJEDNICE I ZAINTERESOVANIH ORGANIZACIJA U ORGANIMA SAMOUPRAVLJANJA

Bulatović, Milan: ODMORI I ODSUSTVOVANJA SA RADA

Čukić, Radoslav: NAPLATA POTRAŽIVANJA ZDRAVSTVENIH ORGANIZACIJA

ODREDBE SAMOUPRAVNOG SPORAZUMA O UREĐIVANJU SOLIDARNOSTI U ORGANIZACIJI UDRUŽENOG RADA

PRAVNI ZBORNIK

Časopis za pravna i društvena pitanja (Titograd)

Iz sadržaja broja 1—2/1974.

Marković, Vlado: NEKA PITANJA ODNOSA SARADNJE U FEDERACIJI

Marina, Panta: NEKA PITANJA PRITVORA KAO MERE OBEZBEĐENJA PRISUSTVA OKRIVLJENOG I USPEŠNOG VOĐENJA KRIVIČNOG POSTUPKA

Mandić, Dušan: SUDOVI UDRUŽENOG RADA

Gojović, Radisav: INSTITUCIJA POLAGANJA DEPOZITA PRI UVOZU OPREME IZ INOSTRANSTVA NA KREDIT

Iz sadržaja broja 3—4/1974.

Begović, Simo: NEKE KARAKTERISTIKE NORMATIVNE FUNKCIJE PREMA NOVOM USTAVU

Vražalić, Mihailo: ODGOVORNO LICE KAO IZVRŠILAC PRIVREDNOG PRESTUPA

Vučković, Dušan: IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI U POGLEDU ŠUMA I ŠUME KOMUNICE U BIVŠOJ CRNOGORSKOJ DRŽAVI

Petranović, Mirko: RAZVOJ I PROBLEMI SISTEMA FINANSIRANJA PROŠIRENE REPRODUKCIJE JUGOSLAVIJE

PRAVNI ŽIVOT

(Beograd)

Iz sadržaja broja 5/1975.

Gozze Gučetić, Vuko: MJESTO JAVNOG TUŽILAŠTVA U DRUŠTVENO-POLITIČKOM SISTEMU SFRJ OD OSNIVANJA DO DANAS

Draškić, Mladen: SPECIFIČNOSTI UGOVORA O MEĐUNARODNOJ KUPOPRODAJI INVESTICIONE OPREME

Rajović, Veroljub: SUDOVI UDRUŽENOG RADA

Knežević, Dušan: NEKA NAČELA PONAŠANJA U JAVNOM SAOBRAĆAJU

Šoškić, Vlajko: PROBLEMI I DILEME ODREĐIVANJA PRAVIČNE NAKNADE PO ODREDBAMA ZAKONA O EKSPROPRIJACIJI

Šemić, Milan: NEKA ZAPAŽANJA U VEZI SA NACRTOM ZAKONA O OBLIGACIJAMA I UGOVORIMA (Kao radni materijal)

SEĆANJE NA MILORADA MIKU GAVRILOVIĆA, ZAMENIKA JAVNOG TUŽIOCA SRBIJE

Sadržaj aneksa br. 5/1975.

Milošević, Čedomir: OSTVARIVANJE ZAKONITOSTI U PRIVREDI

Novaković, Ljubomir: UTICAJ STATUSNIH PROMENA NA ODGOVORNOST PRAVNIH LICA ZA PRIVREDNE PRESTUPE

Stipić, Koloman: NEKI PROBLEMI STICAJA U POSTUPCIMA PO PRIVREDNIM PRESTUPIMA

Jovanović, Sreten: PRETHODNI POSTUPAK — OTKRIVANJE I GONJENJE PRIVREDNIH PRESTUPA

Radošević, Slobodan: ZAPAŽANJA U POSTUPKU PO PRIVREDNIM PRESTUPIMA PRED PRVOSTEPENIM SUDOM

Gajinov, Todor: ODNOS OPTUŽENOG PREDLOGA I PRESUDE

Vrhovšek, Miroslav: ODGOVORNOST ODGOVORNIH LICA ZA PRIVREDNE PRESTUPE

Iz sadržaja broja 6—7/1975.

Trifunović, Miodrag: 30 GODINA PRAVOSUĐA U SOCIJALISTIČKOJ REPUBLICI SRBIJI

Varadi, Tibor: PROBLEM KVALIFIKACIJE KOD UNUTARDRŽAVNOG SUKOBA ZAKONA

Levi, Aleksandar: SANKCIJE U NAŠEM SPOLJNO-TRGOVINSKOM I DEVIZNOM SISTEMU

Kovačević, Borislava: NAČELO ZABRANE REFORMATIO IN PEIUS U NAŠEM PROCESNOM PRAVU

Lapčević, Vlastimir: POSLE DONOŠENJA NOVOG ZAKONA O REDOVNIM SUDOVIMA

Trajković, Stojadin M.: ODGOVORNOST OVLAŠĆENOG INSTRUKTORA VOŽNJE ZA ŠTETU PROUZROKOVANU MOTORNIM VOZILOM

PRIVREDA I PRAVO

Časopis za privredno-pravnu teoriju i praksu (Zagreb)

Iz sadržaja broja 6/1975.

Milošević, Nikša: PREGLED RAZVITKA SAMOUPRAVLJANJA U JUGOSLAVIJI

Mandić, Dušan: ZAKONSKO REGULISANJE ZAKLJUČIVANJA I SPROVOĐENJA SAMOUPRAVNIH SPORAZUMA I DRUŠTVENIH DOGOVORA

Kalabić, Đorđe: PRIDRŽAJ PRAVA SVOJINE PRI PRODAJI ROBE NA KREDIT

Unguran, Siniša: NEKI ASPEKTI I PROBLEMI SAMOUPRAVNOG SPO-

RAZUMA O UDRUŽIVANJU U RADNU ORGANIZACIJU

Hraste, Vjekoslav: PRIVREDNI UGOVORNI ODNOSI PRI TRANSFERU ZNANJA KAO REZULTATA INVENTIVNOG RADA

Iz sadržaja broja 7—8/1975.

Albreht, Roman: OSNOVNA REŠENJA O DOHOTKU I DOHODOVNIM ODNOSIMA U NACRTU ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

Geršković, Leon: UDRUŽENI RAD I VLASNIŠTVO

Balog, Nikola: INSTITUCIONALNI OBLICI ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA I NEKA PITANJA S PODRUČJA SAMOUPRAVLJANJA PREMA NACRTU ZAKONA O UDRUŽIVANJU

Vedriš, Martin: DRUŠTVENO VLASNIŠTVO

Jovanović, Vladimir: STEČAJ, ODGOVORNOST OUR, BANKE, SAMOUPRAVNA RADNA JEDINICA I DRUGO

Vučetić, Veljko: POLOŽAJ RADNIH ZAJEDNICA U ORGANIZACIJAMA UDRUŽENOG RADA

Trajković, Miodrag: DELEGATSKO ODLUČIVANJE U ORGANIZACIJAMA UDRUŽENOG RADA

Ivanović Brana: IZVRŠNI I POSLOVODNI ORGANI ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA

Derenčin, Jozo: MEĐUSOBNI ODNOSI RADNIKA U UDRUŽENOM RADU

Jovanović, Vladimir; Vedriš, Martin: SUPSTRAT PRAVNE OSOBNOSTI DRUŠTVENE PRAVNE OSOBE

PRIVREDNO-PRAVNI PRIRUČNIK

Za pravnu, opštu i kadrovsku službu organizacija udruženog rada

Iz sadržaja broja 4/1975.

Novaković, Sekula: PRIMERI AKATA O STATUSNIM PROMENAMA OSNOVNE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA

Lazarević, Ljubiša: RAZLIKA IZMEĐU OSNOVNIH ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA U USTAVNOM AMANDMANU XXI I PO USTAVU SFRJ

Knežević, Dragomir: O POSLOVNIM JEDINICAMA U SASTAVU ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA

Špendal, Franc: GRAĐANSKOPRAVNI UGOVOR O DELU

Erjavec, Stanislav: UGOVOR O PREVOZU STVARI U ŽELEZNIČKOM SAOBRAĆAJU

Čondrić, Ante: JOŠ O SPORNIM PITANJIMA POVODOM IZBORA KANDIDATA NA OSNOVU JAVNOG KONKURSA

Iz sadržaja broja 5/1975.

Marjanović, Bogoje: IMOVINSKA ODGOVORNOST OSNOVNE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA

Magerl, Milivoj: RASPOREĐIVANJE RADNIKA NA RADNA MESTA

Špendal, Franc: UGOVOR O ZAJMU I KREDITU

Serdar, Vukan: POKRETANJE I SPROVOĐENJE POSTUPKA PRINUDNOG PORAVNANJA OSNOVNIH ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA

Milić, Jovan: NOV NAČIN INFORMISANJA U ORGANIZACIJAMA UDRUŽENOG RADA

Milosavljević, Ostoja: IMENOVANJE VRŠIOCA DUŽNOSTI DIREKTORA ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA I DIREKTORA RADNE ZAJEDNICE ZAJEDNIČKE SLUŽBE

Kalabić, Đorđe: PRAVA I DUŽNOSTI DELEGATA U ORGANU UPRAVLJANJA ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA

Iz sadržaja broja 6/1975.

Velimirović, Tiosav: PROBLEMI U PRIMENI ZAKONA O FIRMI I NAZIVU OSNOVNE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA

Knežević, Dragomir: KORIŠĆENJE OBRAZACA ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA

Vučetić, Veljko: SUPSIDIJARNA ODGOVORNOST ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA: Pojam, osobine i osnovi nastanka

Crnić, Jadranko: IZVRŠENJE PRAVOMOĆNE SUDSKE ODLUKE O VRAĆANJU RADNIKA NA RAD U OSNOVNU ORGANIZACIJU UDRUŽENOG RADA

Novaković, Sekula: SPROVOĐENJE REFERENDUMA U OSNOVNOJ ORGANIZACIJI UDRUŽENOG RADA

Kovač, Karlo: UGOVOR O ALOTMANU. Poseban vid ugovora u turizmu

Mitrović, Milan: ANALIZIRANJE IZOSTANKA SA RADA U ORGANIZACIJI UDRUŽENOG RADA

Iz sadržaja broja 7/1975.

Draškić, Mladen: OBAVEZA DAVANJA AMBALAŽE I ODGOVORNOST ZA MANE AMBALAŽE

Rogošić, Mirko: MIŠLJENJE O NEKIM SLUČAJEVIMA POTREBNIH I NEPOTREBNIH TROŠKOVA U PARNIČNOM I IZVRŠNOM POSTUPKU

Serdar, Vukan: NEKA PITANJA POVODOM UDRUŽIVANJA RADNIKA NA ODREĐENO VREME

Kalabić, Đorđe: SUDSKA PRAKSA O DOGAĐAJIMA KOJI UTIČU NA IZMENU I RASKID UGOVORA ZBOG PROMENJENIH OKOLNOSTI (REBUS SIC STANTIBUS)

Bole, Josip: ZAŠTITA KROZ SOCIJALNO OSIGURANJE KOD VRŠENJA ODREĐENIH DELATNOSTI VAN UDRUŽENOG RADA

Đorđević, Jovan: SAMOUPRAVNO REGULISANJE OBRAZOVANJA KADROVA UZ RAD

Iz sadržaja broja 8/1975.

Frimerman, Andrej: MORALNA I POLITIČKA PODOBNOST NA KONKURSU

Velimirović, Tiosav: DONOŠENJE ODLUKE O ORGANIZOVANJU OSNOVNE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA

Ćamilović, Slobodan: GODIŠNJI ODMOR RADNIKA

Špendal, Franc: FAKTURA — ZNAČAJNA ISPRAVA ROBNOG PROMETA

Iz sadržaja broja 9/1975.

Novaković, Sekula: ZBOR RADNIKA OSNOVNE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA KAO OBLIK LIČNOG IZJAŠNJAVANJA RADNIKA

Stojanović, Vojin: PITANJE ORGANIZOVANJA ZAŠTITE NA RADU U ORGANIZACIJAMA UDRUŽENOG RADA

Rogošić, Mirko: FIKSNI PRAVNI POSLOVI

Magerl, Milivoj: UDRUŽIVANJE RADA NA ODREĐENO VRIJEME

Nešić, Zoran: ZNAČAJ MERA NEPOSREDNE DRUŠTVENE KONTROLE CENA KOD ZAKLJUČIVANJA UGOVORA O KUPOVINI I PRODAJI ROBE U PRIVREDNOM PRAVU

Bole, Josip: ODSUSTVOVANJE SA RADA ZBOG KORIŠĆENJA ZDRAVSTVENIH USLUGA

Radaković, Nedeljko: DRUŠTVENI DOGOVORI O KADROVSKOJ POLITICI

REVIJA RADA

Časopis za pitanja međusobnih radnih odnosa socijalnog osiguranja, zaštiti na radu, uslova rada, zapošljavanja, stručnog osposobljavanja u zakonodavstvu i praksi (Niš)

Iz sadržaja broja 3—4/1975.

Nikolić Simončić, Conka: RAD I SAMOUPRAVLJANJE

Nikolić, Aleksandar: IMENOVANJE I RAZREŠENJE POSLOVODNIH ORGANA I POLOŽAJ RADNIKA NA OVIM FUNKCIJAMA U UDRUŽENOM RADU

Milisavljević, Ostoja: REIZBORNOST DIREKTORA ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA I DIREKTORA RADNE ZAJEDNICE ZAJEDNIČKIH SLUŽBI

Matavulj, Veljko: MATERIJALNA ODGOVORNOST U SVETLU PROPISA ZAKONA O MEĐUSOBNIM ODNOSIMA RADNIKA U UDRUŽENOM RADU

Iz sadržaja broja 5—6/1975.

Novaković, Milija: SPROVOĐENJE PRINCIPA JEDNAKIH MOGUĆNOSTI I TRETMANA MIGRANATA U DOMENU RADA I ZAPOŠLJAVANJA

Milutinović, Jakov: SAMOUPRAVNI SPORAZUMI O ZAŠTITI NA RADU U ORGANIZACIJI UDRUŽENOG RADA

Mihailović, Ilija: POPUNJAVANJE RADNIH MESTA I RASPOREĐIVANJE RADNIKA U OOUR

Milisavljević, Ostoja: POPUNJAVANJE RADNOG MESTA VAN KONKURSA ODNOSNO OGLASA ILI KADA KONKURS, ODNOSNO KAD OGLAS NE USPE

REPUBLIČKI DRUŠTVENI DOGOVOR O ZAPOŠLJAVANJU

DRUŠTVENI DOGOVOR O KADROVSKOJ POLITICI U SR SRBIJI

REPUBLIČKI DRUŠTVENI DOGOVOR O RASPODELI DOHOTKA

REVIJA ZA KRIMINALISTIKO IN KRIMINOLOGIJO

(Ljubljana)

Iz sadržaja broja 2/1975.

Šelih, Alenka: STALIŠČA LJUDI O TEŽI ODKLONSKIH RAVNANJ IN O SREDSTVIH DRUŽBENEGA NADZORSTVA

Skobir, Anton: VLOGA JAVNEGA TOŽILASTVA V SISTEMU DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

Purkart, Dušan: KRIMINALNOST V SLOVENIJI LETA 1974.

Cerar, Zdenka: UPORABA OPORTUNITETNEGA NAČELA PRI DELU JAVNEGA TOŽILCA V POSTOPKIH PROTI MLADOLETNIKOM

Pečar, Janez: ODKLONSKOST PORAJALNI PREDELI V URBANI LJUBLJANI

Mihajlov, A. I.: RAZISKOVANJE VPRAŠANJ PREDHODNIH PROIZVEDB (Prevod)

Skobir, Anton: POSVETOVANJE JAVNOTOŽOLSKIH ORGANIZACIJ SFRJ

Brinc, Franc: SLOVENSKO PENOLOŠKO DRUŠTVO PRED POMEMBNIMI NALOGAMI

Sket, Ivanka: MEDNARODNA SODNA ODONTOLOGIJA

SAVREMENOST

Glasilo Saveza komunista Vojvodine

(Novi Sad)

Iz sadržaja broja 23/1975.

Vlajković, Radovan: NOVI SAD — GRAD HEROJ

Fira, Aleksandar: SAMOUPRAVLJANJE I DELEGATSKI SISTEM KAO OBLIK DEMOKRATSKOG OSTVARIVANJA POLITIČKE VLASTI RADNIČKE KLASE

Damjanović, Drago; Carić, Slavko; Pojić, Branko: AKTUELNA IDEJNO POLITIČKA PITANJA DRUŠTVENOG DOGOVARANJA I SAMOUPRAVNOG SPORAZUMEVANJA

UPOREDNO POMORSKO PRAVO I POMORSKA KUPOPRODAJA (Zagreb)

Iz sadržaja broja 65

Z. (vonimir) A. (ržek): PRAVILA ANTWERPEN-ROTTERDAM O ZAJEDNIČKOJ AVARIJI U PRAVU UNUTRAŠNJE PLOVIDBE

Iz sadržaja broja 66.

V. (elimir) F. (ilipović): NACRT KONVENCIJE O PRIJEVOZU ROBE MOREM

ZBORNIK PRAVNOG FAKULTETA U ZAGREBU

Iz sadržaja broja 4/1974.

Miloš Stojanović

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај Јовина 20/I. — Телефон: 42-201. — Годишња претплата 120.— дин., за иностранство двоструки износ. Цена једног броја 15.— дин. Тек. рачун 65700-678-2047. Рукописи се не враћају.

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу САПВ бр. 413—185 од 23. маја 1973. године, *Гласник* је стручна публикација ослобођена основног и посебног пореза на промет.

Штампа: Штампарија „БУДУЋНОСТ", Нови Сад, Шумадијска број 12